

పతిదినము ప కటింపఁబడును

జేన్స్ పబ్లికేషన్లు 1916 సం॥ నవంబరు నెల 17 వ తేది శుక్రవారము

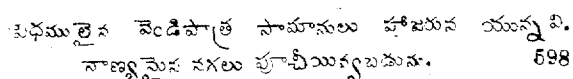
సంపుటము. 3

పతనామనంబత్తురకా కమానబహుతసక్తమితి.

(సంచిక ౧౯౨)

షరాఫు వర్గకులు, మదాసు.

తండ్రివిలాసము: "ఉమ్మడి మార్" మద్రాసు.

వెల రూపాయలు 3.

ఈ గ్రంథము ఆతిప్రసిద్ధి జేచిన హామీబోధ్యగాన విద్యాపాఠశాలకులైన విద్యాకే క. వరదాచార్యులు, కె. శ్రీనివాస అచార్యుగారు, వీణ కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులును, స్వరజతులు, వక్రములు, శాస్త్రాచార్యగారి కృతులు, పట్నం ను బ్రహ్మణ్య య్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగును. సుమారు 140 పుటలను స్వర, సాహిత్యశాస్త్ర, కాలములకుగురుతు లేర్పరచిఅందరికి నులభ్యముగ గ్రామ్యులగునటుల వ్రాయబడియున్నది. హోమ్మినియ, వీణ ఈ శాస్త్రమువారు ములకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి సుపర్యాయము విధములును వ్రాయబడి యున్నది. దశశ్రీకాకు 16 పుటలు సైజు 500 పుటలు. దశశ్రీ గ్లేసు కాశికుము గా ముద్రితము కాశికో బయిండు బంగారు గిలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

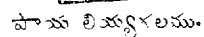
మొసర్పు హా అందు కం పెని,

ప్రింటర్స్, మద్రాసు

నూరుకూపాయల బహుమతి.

బాధతో వచ్చువారు !

సుఖముగఁ బోయితి !!

2 స్త్రీశాలల స్వాగతము 1.8.0 త. స్వాగత నిధికాలు.
ఒక స్త్రీశాల 2 స్వాగతము తెప్పించుచున్న స్వాగత నిధికం
ఒక స్త్రీశాల స్వాగతము స్వాగత నిధి. 5-0-0.
1-8-0 వలల చాకానల్ స్వాగత నిధి శాసనము.
3. స్త్రీశాలలు మొదటియారు
3. కందము మొదటిది, అనుచున్నది, అనుచున్నది.

ಘಂಟುನು ವೇನಾ

2-8=0

మాతమే

2-2=0

మాత్రమే

ధరమాత్రమే స్వల్పముగాని
ఉపయోగమున ఘనమునది.

ప్రపంచములో ధౌంతుడు పేనాలు జేయునా
లో గొప్పకంపెని నాదలన ఈకలము మా కొరకు
ప్రత్యేకము తయారు చేయబడినది.

14 వన్నె బంగారు పాళి

వేగముగ వాచుదగి యున్నది.

(555)

రు $2=8=0$ మాత్రమే

స్వేచ్ఛకు కంపెని లిమిటెడ్, మదరాసు.

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయు
ర్వేదీ యాపథ ప్రదర్శనములయందు సిద్ధిరి

జాండుః ఫార సూ టికల్

వకుళ

తేహ్యాయలు, బిల్లులు, మూర్తిలు మొద
లగునవి యెన్నియు జాన్వోక్ ప్రకారమున
ఉన్నవదచును. అ. పట్టికజే న్నాయును.
ఒకసా మానిన సంగతి జేలియును.

శ్రీవశిరములన్నియు నాంగ్లేయు భాష
లోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధాని
లోను ఏజర్లు కావలయును.

388 The Zandu Pharmaceutical Works
The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాశ్యత్రమునుబొందుట స్వాభావిక
మైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్లువున్నది
ఈ ఉత్తమమైన పుష్కము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి
శరీరసౌఖ్యమును దృఢకాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించు
ను, ఈ పుష్కము ఇనాముగా నీయబడును. సోప్టు చార్జి
య మేమే భరి చిపంపెదము. పెంటనే వాయుకు
219 నైద్యశాస్త్రి మణితంకర్ గోవిందజీ,
అతఁకనిగహ జౌనుధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

కలియుగ కల్యాణక్షేమము.

కృతయుగమందు కల్పవృక్షము మనుష్యులకోరిక
లను నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈ త్రియుగమందు మానవజాతి
యొక్క ఈ కథాదలనుత్పత్తి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యము
లనిచ్చుచి మన జై దృష్టిదర్శి ఈ పుస్తకమారోగివారికి

ఉ చితముగా పంపబడును

జాషధాలయము, 20 చీనాబజారురోడ్, ముదాన్.

అంధసర్వకళాశాల

वि. वा. १३३

ది ఇ ప్రేయత కట్టమంచి రానులింగా రెడ్డి
గాచే నాయబడినది 0-4-0.

అంధకాక్షికా కాల్యలనామ.

7. తండ్రి పేరు, వయస్సు.

మదరాసు, అందు, సదరన్
మహారాటా రెల్వే కంపెనీ

లిమిటెడ్

ఇంగ్లండులో ఏర్పరుచుడినది.

కావలెను

బసరాలో పనిచేయుటకు 20 మంది జనులు
కుట్టు పనివాండు కావలెను. నెలకు రు 50 లు
జీత మియ్యబడును.

దరఖాస్తు లీ దిగున చిరునామావారికి పంపు
కొనవలెను.

యల్. ఇ. తెయిలర్ గారు.

యం. అండు యస్. యం.

రైల్వే డిక్రూటింగు ఆఫీసరు, (రాయపురం.)

కల్యాణి - ప్రతిరుడు

ఇది షేక్స్పియర్స్ ను ఇంగ్లీషు పదకవినాటకము ననుసరించి
తేట తెలుగున శ్రీలక్ష్మణుడు బాలుకమున తెలియ నట్లు రచింపఁ
బడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చమత్కారములు, మన
తెనుగువారికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది
మొదటిది. దీని కథాసంవిధానమును పాల్గొని చమత్కారమును
రచునను ఆద్యులములు. కల్యాణి ఆ 1. ప్రతిరుడు =

చైతన్య కవచము

మనజాతకుం గల పాపము గణములలో చైతన్యము
ప్రధానము. చైతన్యమునగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించ
కుండుట. మనజుండు ధరింపదగిన యన్ని కవచములును ఆశ్రయ
శక్తియులచే భేదింపదగినవి. ఈ చైతన్య మనెడి కవచమో
యశ్రయ శక్తియులకు ఆభేద్యము. ఈ చైతన్యమును ప్రతిపాదించుటకై
"అన్యత్రాభిమతి గాంగేయాత్ అన్యత్రచ హను
మతిః" అనెడి జీతేంద్రియఁడైన భీష్మునియొక్క చరిత్రము
వలె నులభిస్తేలిని తెలిపియున్నది. వెల ర ఆటాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,

285

ఆనందముద్రాలయము, మద్రాసు.

టోజానా

593

అందము, విధి.

సృష్టియందలి ప్రతి జీవుడును, వికాసమును నిరసించుచు
అందమునకై ప్రయత్నించుచుండును. సృష్టి విధానము
బట్టి, యొక మనోహర సృష్టాపమును తన దృష్టియందెఱుకొని,
దానిని పొందుటకు మానవులు ప్రయత్నించుచుండును. అం
దలి వికాసము ఆనందముకడను అందము ఆనంద దాయకము.
ఇందు ననుసరించియై, దైవదత్తమును అందము శ్రీజించుకం
కునట్లు, శ్రీపురుషులెల్లరు ప్రయత్నించుచుండును.

ఈ ప్రయత్నము సమృద్ధులగు కోజములను కాపాడుటకన్న
మతీయకటి కాదు. పూర్వమైన కోజ ఘటమును
శ్రీలక్ష్మణ కీరీటును వంటిది. పురుషులకును ఆశ్లేయన వచ్చును.
శ్రీజించి రాలి పోజొచ్చిన వెంట్రుకలను తిరిగి సమృద్ధ
ములై ప్రకాశించునట్లు జేయ శక్యమగునా? ఇందు ప్రత్యక్ష
రము, మొన్నటి మొన్నటి దాక, లేదనియే. కాని ఇప్పుడది
సాధ్యమగుట యేగాక, నిశ్చయమనినూడ చెప్పవచ్చును.

నవీనప్రకృతికాశ్రయ పరిశోధన యీ యసాధ్యమును
జయించి, తమ కోజములు శ్రీజించుచున్నవని విచారమును
జెందిన శ్రీపురుషుల నెందరినో, బోజానా కేళాహరమును వాడి
నందున నట్టి లోపము నివారించునని హెచ్చరించుచున్నది.

టోజానా వృద్ధులైన వెండ్రుకపాదులం దుండు
క్రియలను చంపి యపాయ కారణమును తొలగించును.
టోజానా బలహీనములైయున్న వెండ్రుకల పాదులకు ఆహారము
నిచ్చును. అందువలన వాని కాకోగ్యము మోచి అభి
వృద్ధి జేయును.

టోజానాలో శ్రోతృకలియదు. మరే విధమగు పశు
నంబంధపు పదార్థముగాని చేరదు. అది తెంతు విధములుగ
యుండుటకును, ఒకటి పరుపులకు, మతీ యొకటి శ్రీలక్ష్మణ.
మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగ గూడ యేర్పాటు
చేయబడినది. మిగిలిన సాపులో ఒక నేక భిక్షు అయి
సోయి లేకుండెనచో ఈదిగుక ఆద్రెసువారినుండి తెప్పించి
పొక్కుదు.

ఫరీదు రి బోన్సులు సీసా చల్లకొను దానిలో నఈ 1-12-0

11 10

2-12-0

జె. మత్తె అండ్ కో, లిమిటెడ్.

(పాపు వాక్సు. 236) 19. నెంకిండు లైన్ లీ. వ. మద్రాసు.

ఇండియా కంత్తు సోలో ఏజంట్సు.

కృష్ణ వరదలు

శ్రీఆంధ్రజాతీయ కళాశాల విద్యార్థి నేతక సంఘము
తృప్తియగాః—

బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలనుండి 13గురు విద్యార్థులము
ది 9-11-16 వ తేదీని సాయంత్రము 12 లుబండిలో
బయలుదేరి విజయవాడకు రాత్రి 9 1/2 గంటలకు చేరియుండిమి.
మమ్ములకు కృష్ణవరదల రక్షక సంఘమునకు కార్యదర్శులగు
మ. రా. రా. శ్రీ అయ్యదేవర కాశ్యపరావుగారు ఆహ్వా
నముచేసి యంటుచే దేశసేవయే యు ఖ్యో దేశము గా
నెంచు మావిద్యార్థి సంఘమువారి గావించిన నష్టమర్యాదల
కెంతయు సంతసించి యారాత్రి యచ్చటనే పరుంటిమి.
10-11-16 వ తేదీని సాయంత్రము 4 గంటలకు నగర సంతక
సము గావించితిమి. మాతృసేవ యటన్న ముందంజనేయు మా
విద్యార్థి సంఘము అమితోత్సాహము తోడను, అమితధక్తి
శ్రద్ధలతోడను, జాతీయగీతములనుసాడి నగరవాస్తవ్యుల
డెందంబానందాభి వోలూడింపజేసిరి. ఆరాత్రి మావిద్యార్థి
నేతకసంఘ ప్రభుమశాఖా మార్గదర్శులగు మ. రా. రా. శ్రీ
దంతు సుబ్బావధాని డాక్టరుగారు మేము నెరవేర్చవలసి
యున్న కార్యములను చమక్కగా నివేదించిరి. 11-11-16 వ
తేదీని ఉదయం 10 గంటలకు మాతృజీయశాఖా మార్గదర్శు
లగు సీతారాజు వెంకట్రామయ్యగారును, 4 గురు విద్యార్థుల
మును బయలుదేరి కృష్ణగంగెననుదాటి చెన్నపట్టణము కాలు
వగట్టు వెంటి 4 మైళ్లు నడచి కట్టుకు సమీపమందున్న
కుంభవల్లి యను గ్రామము చేరితిమి. ఆగ్రామమునకు కృష్ణ
వరదవల్ల నష్టముకలుగకుండుటచే నచ్చట రక్షకసంఘమువారి
యభిప్రాయము ప్రకారము, నాగ్రామమునకు చేయవలసిన
సాయముండవలె తలంపుతో నచ్చటకు 3 మైళ్లదూరమందు
న్న గుండు మెడ యను గ్రామము నకు 4 1/2
గంటలకు చేరితిమి. ఈ గ్రామము విషయ మై
కొద్దిగా వివరించిన నా గ్రామస్థితి చదువులకు విశేషము కా
గదు. గుండు మెడ యను గ్రామమునకు ఆగ్రామ రైతులను
బట్టిగాని, అందు ఫలించు గ్రామంబులను బట్టిగాని, యా
గ్రామమునకు "పమిడిమెడ" యను నామాంతరము వాడుకకు
రాజొచ్చెను. అట్టి తిరుణమున 1914 సం॥ రమున వచ్చిన కృష్ణ
వరదలవల్ల, మైదులకు గ్రామమునకు చాలనష్టము కలిగించెను.
అట్లుండ గోరుచుట్టుమీద రోకంటిపోటన్నట్లు గత సం॥ ర
వైశాఖ శు ౨ రోజున గ్రామమునకు ఉత్తర వైపున నన్ని
హాత్ర పంటకొని అందుకు వాయువు సహాయభూత మగు
టచే శ్రీ మంతు గ్రామమును పరమరామప్రతి గావించెను. ఇట్లు
వరదవల్ల కలిగిన నష్టమునకు కడుపులోమంట యింటికెప్పుడేమి
వైక నెత్తిలిపిన నూర్చుని వేడిమిచే కలుగుమంట యిట్లుకడు
ఇక్కట్లొందుచు నచ్చటచ్చట నీడలగువారు ముప్పైవకునో,
అదని చచ్చుటలవారి యనుగ్రహమునకు పాత్రవైయో ఇట్లు
కవ్వలను ఇండ్లవై నిడుకొని కాలతేషము చేయు చున్నతరి
చచ్చిన హామును చామగొట్టుచున్నట్లు హాత్రుగా సంభవించిన
యా వరదలవల్ల అమితకష్టము చెందుచున్నవాని యుండిరి
అందు మామూదిగల పశు కష్ట మింతయని చెప్పటకు వీలు
లేదు. మేము మా వెంట బియ్యముగాని నరయే ఇతరధాన్యము
గాని తీసికొని పోకము యా గ్రామమునందు ఖరీదుకు సహా
దోకము అచ్చట కనలిమూరమందున్న మార్కెట్టును గ్రామ
మునకు 6 గంటలకు చేరితిమి. ఆ రాత్రి యాపూరి కళణము
గారు మమ్ముల నాదరించిరి.

12-11-16 వ తేదీని గ్రామమందున్న కోమటివద్ద 3
బస్తాల బియ్యము తీసికొని 9 గురు హాత్రలతో మోకాళ్ళ
లోతు, బండ తొడలలోతు నెట్టి; వరదకు కొట్టుకువచ్చిన
ముండ్లకంపలు ఇట్టి దోమగుండా రానుచంద్రపురం అనువరద
వల్ల నెక్కుడు ఇక్కట్లు లందుచున్నటువంటియు మైదులకు
చాలకష్టము కలిగినటువంటియు గ్రామము సహితము నిశ్చయే
మునిగియున్నటువంటియు; గ్రామమునకువచ్చి అచ్చట గండు
మాగు గొలెందుండి ఉపవాసములు గావించుచు; గృహము
లను, పశువులను మైదులను గోల్పోయిన మాలమాదిగలను,
కొట్ల గవళిబిడులైన నీడకుటుంబిలకును మ. 15 1/2 శేరు
బియ్యము ౨ వన్న కుటుంబమున కెంతయు నోసంగుచు 12
గంటలవరకు ఆగ్రామమువారికిని, పేరల సాలెనువారికిని పం
చియిచ్చితిమి. అచ్చట 2 గంటలకు భోజనము గావించి బయ
లుదేరి చిర్రావును అనుగ్రామమునకు బోయి అచ్చట నీడ
సాదలకు 6 గంటలకును బియ్యము పంచివెట్టి సాయంత్రము
7 1/2 గంటలకు తిరిగి మార్కెట్టు చేరితిమి. ఆరాత్రి రానుచంద్రపుర

మునకు కళణముగారును మార్కెట్టు కాపురములునకు లక్కరా
రామస్వామిగా నోసంగిన అతిధిసత్కారముల కెంతయు
సంతసించి, వారింటనే పరుంటిమి. 13-11-16 ఉదయం బయ
లుదేరి మెల్లెంపూడిలో పంచి వెట్టవలయునను నుద్దేశముతో
ఆయా గ్రామమునకుపోగా నదివరకే నరయొక శాఖచే నచ్చ
ట పంచివెట్టబడుటచే అచ్చట పంతులుగారింట భుజించి 2
గంటలకు బయలుదేరి గుండుమెడవచ్చి ఆగ్రామమునందు, మా
లమాదిగలకు, ఇతర నీడసాదలకున్నభోజనంత సహాయ మొనరించి
ఆగ్రామమునకు 3 మైళ్ళ దూరమందున్న కొండువేమ
కు 7 గంటలకుచేరి రాత్రి 9 గంటలకు దేవమాట్ల చేరితిమి.
మేము పంచివెట్టిన గ్రామములకు మేము వెట్టట యిదియే
ప్రథమపర్యాయ మగుటచే వైరులన్ని యు ఒండు చే
గప్పబడి వాటి వల్ల రైతుల కే మాత్రము ప్రయోజ
నము లేకుండుట చేత మే వా కొండెడి యి డు మ
లకు మా మనస్సుల కెంతయు పరితాపము కలిగినది. కొంత
మంది గ్రామమును విడిచి పశువులను వెంటనిడుకొని మంగళ
గిరిగట్టుకు చేరియుండిరి. మే మొసంగినది స్వల్పమైనను దానిని
వారు ఘనముగా నెంచి యెంతయు సంతసంబున రక్షకసంఘము
వారిని కొనియాడిరి. మే మేగిన గ్రామములవారు మాకు నష్ట
మర్యాదల గావించి చాల సత్కారములను జనరించిరి.
14-11-16 ఈ దినమున దేవమాడనుండి బయలుదేరి తెనాలి
తాలూకాలో నిడువలొందుచున్న గ్రామామల రక్షక నిమిత్త
ము బయలుదేరి భట్టిపొలంవేమను దిగి వెల్లటూరు గ్రామము
చేరితిమి. మా తృప్తియశాఖ విద్యార్థులు.

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల విద్యార్థి.

II

వరద బాధితుల నాదరించుట.

ఈనవ్వరము వరదలవలన గలిగిన నష్ట మపారము. కృష్ణ
తుంగభద్రాది నదులవలన గలిగిన నష్టముల నాంధ్రప్రదేశ్ కా
ముఖమున తెలిసికొను చున్నాము. అయ్యది ప్రతిమానవుల
హృదయమును నీరుచేయుచుండెను. వరదబాధితులకు సాయ
మొనర్చి రక్షించుచున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ కాధిపతులకును తదితర
మహానీయులకును విద్యార్థులకును ఆంధ్రలోక మంతయుకృత
జ్ఞత చూపవలసి యున్నది. ఏలూరుతాలూకా యందును కొల్లేటి
లంకలగు, కేదారము, ఆగడాల్లంక, వెట్టినపాడు, వడ్డిగూ
డెము, గుడాకులంక, కోరుకొల్లు, మొదలగున వన్నియు
మునిగిపోయినవి. కొల్లేరింతయు మహాసముద్రమునలే నున్నది.
ఆగ్రామాదులవారందరు చేసిన వ్యవసాయ మంతయు గంగాశ
వానికల్పించి నిరాధారలయ జన్మస్థానమును వీడి దేశద్రిష్టు
లయిరి. కాని జన్మస్థానము నీడజాలక కొందరు ఏవో కొన్ని
మెరకయిండ్ల నాధారము చేసికొని ఉపవాసవ్రతము నవలం
బించి భగవత్పూజన కే. యు మం డి రి. ఈ స్థితి
కెంతయు చగచి మా గ్రామవాసులగు యావసులము కొందరము
మా గ్రామమున రు 300-0-0 లు పోగుజేసి 16 బస్తాల బియ్య
మును, దానికి తగిన చంద్రధన్యమునొని గుండుగొలనుమీదుగా
అచ్చట కొండ సుబ్బరాజుగారు వస్తరా మహానీయుల
నాధారము తీసికొని వెల్లి దొనెలవై నకు వేసికొని, ఆగ
డాల్లంక వాళ్లకును, కేదారమువాళ్లకు పంచియిచ్చి తిరిగి గుండు
గొలను వచ్చితిమి. ఇంక యితరలంకలకు కలురుచేసి మిగిలిన
బియ్యము వస్తరాల వాళ్లకు యిచ్చునట్లు యేర్పాటు చేసివచ్చి
తిమి. నిలువు యెత్తు ఎదిగి పంటసిద్ధమై కన్నలపండువొనర్చు
చున్న వరివై రంతయు గంగపాడైనది. ఎన్ని వేల ఎకరములూ,
ఎన్ని లక్షలు నష్టమో చెప్పజాలము.

మునిగిపోయిన వరివేలవైన మే మూరుమైదు దోనెవై
ప్రయాణముచేసితిమి. ఎన్ని వేల జనమో అనాధులై నిరాధా
రులయి అన్నాహారములేక అల్లాడుచున్నారు. అట్టివారల
కు సహాయము చేయుటకన్న ఉత్తమదానము ప్రపంచమున
వేరొకటి యుండబోదు. ఇట్టి సమయముననే మన శక్తిసంత
యు చూపవలసి యున్నది. మానవధర్మ మిట్టడే వెల్లిడికావలసి
యున్నది. మేమా లంకకు వెళ్లినప్పటికీ వాళ్ళ యానంద మిం
తయని చెప్పనలవికాదు. మేము వెళ్లినప్పటికీ కానీటి పక్షల
కు పంపింగయినది. వాళ్ళను చూచునప్పటికీ మేము విచార
సాగరమున మునిగితిమి. ఇంక యితర గ్రామాదులనుండి మీ
కు సాయము రానున్నదని వాళ్ళకు వైర్యము చెప్పి రాలేక
రాలేక మేము వచ్చితిమి. గుండుగొలను వస్తరా గ్రామాదు
ల వారికి సాయముచేయ నున్నాను. దేశీయులారా ! యిట్టి
సమయమున వారల రక్షించుట మీ విధియని మరిమరి
ప్రాధీంచుచున్నాను.

మొట్టవల్లి శ్రీరాములు,

దెందులూరు

కొల్లేటి ములక

లంకలవారు గడ్డి కాయలను తిని జీవించుట.

ఇండ్లు కూలి నిలువ నీడలేక పోవుట.

(మా ప్రత్యేక విలేఖరుని నడవండి.)

కైకలూరు, నవంబరు 16:—నిన్న భోజనము లైనవెనుకను, పురజనుల సాహాయ్య ప్రోత్సాహముల వలనను, వారి వాత్సల్యము వలనను 80 రూప్యముల బియ్యమును, 20 రూప్యముల రసవత్తులను కొనుక్కొని, రెండుపడవలమీద వేసికొని, సేవక బృందములలోని కొందరు, బండా బాండ్ల పంతులు, మోచగల్ల జుదిసారాయణ పంతులుగార్లు ప్రాజాపత్యము క్రిందను, ఇక్కడకు ఉత్తరభాగమునందుగల చింతపాడు, మనుగునూరు, కొవ్వొండ ప్రాంతమునకును, ఘరికొండరు ఉప్పలూరి ముత్తంరాజుపంతులు, హరిసీతారామయ్య పంతులుగార్లు ప్రాజాపత్యము క్రిందను, తూర్పుభాగమునందు గల, కొమటిలంక, పెదవేగనమిల్లి, నత్తగుల్లపాడు ప్రాంతమునకును, బయలుదేరితిమి. చింతపాడు ప్రాంతమునకు బయలుదేరిన మాపడవ ఆరంభమునందు దెయ్యంపాడు సమీపమునండి వెళ్లినది. ఆ గ్రామమునందు 15 ఇండ్లు గలవు. వానిలో 2 ఇండ్లు మాత్రము పడిపోకుండ నున్నవి. తక్కిన 13 ఇండ్ల వారిలోను కొందరు ఆనవరమునకును, కొందరు కైకలూరు మాలపల్లెకును, కొందరు బొమ్మెనంపాడునకును లేచిపోయిరి. లేచిపోయినవారు తమతో తోలుకొనిపోగ గ్రామమునండింకను 20 పశువులు పాటిదిబ్బమీద నున్నవి. రెండు గొల్లకుటుంబములు మాత్రము లేచిపోలేదు. వారు ఆనవరము నుండి గింజలు తెచ్చుకొని తినుచున్నారు. మేము చింతపాడు సమీపించుచుండగ, పొలములలోనికి కొట్టుకొనివచ్చి అడ్డపడుచున్న జీలుగకర్రలను కొందరు పట్టుకొనుచుండిరి. ఆ జీలుగకర్రలను వారు పంట చెరుకు గ ను పయోగించుకొందురు. మా పడవ వెళ్లిన దారియందు తుమ్మచెట్లమీద పాములు బుస్సులు కొట్టుచుండెను. మేము బయలుదేరినది మొదలు ఇంటికి వచ్చువరకును, పండిన వరిచేలలోనుండియే ప్రయాణముచేసితిమి; కాని ఎక్కడనో ఒకటి రెండు ప్రదేశములందు తప్ప చేలలో ప్రయాణముచేసినట్లు అగపడుటయేలేదు. చేలమీద రెండు అడుగులకు వైగ నీరు ప్రవహించుచున్నప్పుడక్కడ చేనలు కలవని ఎట్లు చెప్పవచ్చును. మాపడవలో, తాటిదోనెమీద వచ్చిన వడ్డెవానిని నీటిలోనుండి, ఒక వరికర్రను తీయుచునగ నతడు తీయుటకు ప్రయత్నించినప్పుడు చేతికందలేదు. ఆయొక్క సంగతిని బట్టియే చేలమీద వెంటనీరు ప్రవహించుచున్నది తెల్లము కాగలదు.

పడవలో కూర్చుని దవ్వులనుండి చూచినప్పుడు చింతపాడుగ్రామము నీటియందు తేలియాడుచున్నట్లు కనిపించినది. క్రమక్రమముగ గ్రామము సమీపించునప్పటికి చెరువుగట్టుమీద గుంపులుగుంపులుగ కూడిన పశుబృందమును, జలమయములైయున్న గృహభాగములను లోచనగోచరము లైనవి. పశువుల ముందర గడ్డివరకలు ముందునకైనను కనుపడలేదు. మేము చింతపాడు చెరువుగట్టు సమీపించునప్పటికి, 2.55 నిమిషములైనది. చెరువుగట్టు ప్రక్కనే ప్రయాణము చేయునప్పుడు, మా కెదురుగా మైలుదూరమున నుండిన కొవ్వొండలంక యంతయు గుడిసెల ప్రోవునలె కనుపడినది. మాపడవకు తూర్పుభాగమునందు మాడుచెట్టును, దానిచుట్టును నీటియందు తేలియాడుచున్న పచ్చని వరిచేలను దృశ్యమైచి. నేను విచారింపగ ఆ చెట్లచాటున పెదవేగనమిల్లి కలదని చెప్పిరి.

4 గంటలగునప్పటికి మేము మనుగునూరులంక చేరితిమి. మమ్ములను చూచుటతోడనే గ్రామవాసు లందరు బిలబిలలాడుచు పడవదగ్గరకు వచ్చిరి. లంకయందలి ప్రజలు పదిదినముల నుండి అన్నములేక మలమలలాడుచున్నను, కైకలూరు తహశీలుదారునకు ప్రజలు తమ విపదతను విన్నవించుకొనినను, ప్రభుత్వమువారి మేము సాహాయ్యము చేసియుండలేదని గ్రామ మతేవమును ఘోష పెట్టినది. పాప మారుదర్శనమునకు తమలంకను వదలిపెట్టి వెళ్లి ఏయూరునకైనను పోయి, యింత అడుగుకొని తినుదనున్నను, గ్రామముచుట్టును నీరు లోతుగ నుండుటవలనను, పడవలు లేకపోవుట వలనను, నీటిమీద బయలుదేరి ప్రాణములను పోగొట్టుకొనుట కంటె తిండి లేకపోయిన మెట్ట నంటిపెట్టుకొని యుండుట మంచిదని భావించి, గ్రామములో పడియుండిరి. పదియడుగుల నీటిలో తాటిదోనెమీద ప్రయాణముచేసి తమ ప్రాణములను పోగొ

ట్టుకొనుట కవగొప్పకొందురు? ఇంత యిబ్బందితో గ్రామ ప్రజలు కొట్టుకొనుచున్నను, రెండు మైలులలో నున్న కొవ్వొండలంకకు వచ్చి తహశీలుదారు మనుగూరునకువచ్చి వారి సీలి గతులను కనుగొని యుండలేదు. గ్రామమునకు మంచి నీటివసతి బొత్తిగలేదు. వేసవికాలమునందు నీటికి ఆరు మైలుల దూరము నందు కైకలూరు సమీపము తెచ్చుకొనవలయును. లేదా ఏలూరు వైపునకైనను పోవలయును. కొల్లేటి ప్రవాహము వచ్చి ఇండ్లయందే స్థిరముగ కాపురముచేయుచున్నప్పుడు, ఇప్పుడు నీటివసతికేమి కొడున! ప్రస్తుతము తినుటకేమిలేక పోయినను, ఏమురికినీకో పుష్కలముగ నున్నది.

గ్రామమునందు 49 ఇండ్లుకలవు. వానిలో 11 ఇండ్లు కూలిపోయినవి. గ్రామమునందు మాలమాదిగలు 200 మంది గలరు. వారిలో కొంపలు పడిపోయి 80 మంది లేచి పోయిరి. గ్రామములో కొక మేసటి ల్లవలీలగ కూలగ మంటిగోడలు పెట్టుకొని జమ్మునేసికొనిన గుడిసెలు కూలుటయందాశ్చర్య మేముండును! బియ్యము పంచిపెట్టుటకు ముందు గ్రామ వాసుల ముఖమండలములు వాడి దుఃఖాక్రాంతములై యుండెను. వారు తమ దుఃఖ పరంపరలను మాతో చెప్పి కొనుచుండిన కొలదిని, వారి మనోభారము తగ్గి మేము బియ్యపు సంచినీ విప్పి నలుగురకు పంచిపెట్టెనప్పటికి, వృద్ధులు స్త్రీలు, చంటి పిల్లలు, వీరుహ రసనల ప్రతి వారును, నవ్వుచు, తమ సంతోషమును, యామోదమును ప్రకటించు చున్నట్లు కనుపించిరి. ముగనాటి వీరాస్వామిగారు పెద్ద కమతము దారు అయిదు సంవత్సరములక్రిత మతడు 50 యెకరములు దున్నివ్యవసాయము చేయుచు, నీటి ములకలవలన పంటలుపోయి ఋణపడి పన్నులను చెల్లించుకొనలేక ప్రాణమువిసిగి భూములను విడుదల పెట్టెనని నేను మూలాడగ నతడే చెప్పినాడు. అతని వొక్కనివే ఒక వెంతుటిల్లును, ఒక వెంతుడుగాదెయు ఒక గడ్డియిల్లును కూలిపోయినవి. గ్రామములో నధికవర్షమువలన జబ్బుచేసి, యాయేడు 70 పశువు లింతవరకును చనిపోయినవి. ప్రస్తుతము పదిపశువులు మాత్రమే గ్రామమునందు కలవు. వానికి మేత బొత్తిగ లేదు. నీటియందు మునిగిపోయిన తుంగన, దేవి, కోసికొనివచ్చి కడిగి యెండబెట్టి వానిని మేపుకొనుచున్నారు. ఆగడ్డిని నారు. గ్రామస్థులు చూపించి పశువుల మేతకు పనికిరాదనియు ఇండ్లు నేసికొనుటకు మాత్రమే పనికి వచ్చుననియు తమగతి యిట్లు పట్టినదనియు చెప్పుకొనిరి. వరద వచ్చి నప్పటినుండియు మీరంద రేమి తిని జీవించుచున్నారని నేను ఒకనిని ప్రశ్నింపగ వాడు వెంటనే ఇంటికిపోయి, గుప్పెడు నల్లనిగిజలు (అచాలవలె నుండును). తీసికొనివచ్చి నా చేతిలో బోపెను. వానిని చూచునప్పటికి నా కాశ్చర్యమును విచారమును కలిగినది. పుష్కలమాఖ మాసములందు కొల్లేటియందు పుష్కలముగ కలువకాయలు దొరకును. ఆకాయలను ప్రతివారును ఆహారములందు పట్టుకొని గొయ్యి తీసి దానిలో బోసి చెత్తగప్పి అయిదవదినమున తీసి కాలేతో త్రొక్కి ఆ ముద్దను లానలోనే నీరుపోసి ఝాడించిన యెడల, పిప్పివైకేలేలి గింజలు బాసఅడుగుభాగమునకు చేరుకొనును. వానిని తీసి కుండలో బోసి యుడుక పెట్టుకొని చాపలమీద నారబోయుదురు. తరువాత వానినిదంచి కుండలోపోసి దాచుకొందురు. ఆ బియ్యమును వార్చుకొని తినుచు వారు కాలక్షేపము చేయుచున్నారు, ఇంకోవరకును వారి కే విధులుగ సాహాయ్యము లేకున్నను కూలిలేకున్నను, ప్రాణములు నిలవటం కాగింజలే ఆధారమైనవి. ఆగింజలను పండులైనను తినవని, వాల్లే మొత్తుకొనిరి. దాని అన్నము గడ్డివలె నుండునట. ప్రతివారును కీతకాలమునందు బస్తాగింజలు మొదలు 5 కుంచములవరకును కుటుంబములలోని జనులను బట్టి నిలువజేసికొని విపత్కాలమునందు తమ జీవములను నిలువ పెట్టుకొందురు. గతమాడుసంవత్సరములనుండియు కొల్లేటి ములకలవన నాకలువకాయలైనను కరువై పోయి ప్రజలు నానావిధముల పడుచున్నారు. మాపడవ బయలుదేరుచుండగ కొంపలు కూలి పోయినవారు వచ్చి “శీతగాలికి వచ్చిపోవుచున్నాము బాబూ త్వరలో కొంపలు నిలువబెట్టు” డని పాలికమంది యొకస్వగముతో గొల్లుమని ఘోషించుచు నేడ్వసాగిరి. గృహనాశనమై;

పొడిపిలములు జలమయములై తుదబృధితులై తుణుకుణును కష్ట పరంపరాభాగముచే క్రుంగిపోవుచున్న దుఃస్వప్నమంటుల ఆర్తనాదములను వినినప్పు డేని హృదయము ద్రవీభూతము గాకుండును?

5-10 నిమిషములకు తిరిగి మేము చింతపాడు లంకాభిముఖులమై బయలుదేరి 6-20 నిమిషములకు లంక చేరితిమి. మా పడవ సరాసరి ఒకకోమటి ఇంటినద్దకు చేరగ కాలులేడి కాకుండగనే ఆరుగుమీద దిగితిమి. ఆ బియ్యమునుబట్టియే గ్రామములో నెంతలోతు నీరున్నది స్పష్టపడుచున్నది. గ్రామమునందు 150 ఇండ్లున్నవి. 500 జనులును కలరు. ఇండ్లలో 50 కొంపలు కూలిపోయినవి. పశువుల సాకర్లుకూడ అనేకము పడిపోయినవి. పశువులు ములకవచ్చినప్పు టినుండియు, 50 చనిపోయినవి. తక్కినవానిని పడవలో నెక్కించుకొని సమీపమునందున్న చెరువుగట్టుమీదకు చేర్చుకొని, బ్రదికించుకొనిరి. మాడుదినముల క్రితము గాలి చాల తీవ్రముగ నుండుటచే పశువుల మేతకుతూడు మున్నగునవి తెచ్చుకొనుటకైనను వీలులేక, పశువులు కట్టినగాటను, కట్టి నట్లుగనే నిలువబడి యుండెను. మాడుదినము లైనవెనుకను గాలిజోరు కొంతవరకు తగ్గినతరువాత పడినందు తాటిదోనెలమీద బయలుదేరి ఆతూటికాడలన్నజీలుగకర్రలనుతెచ్చుకొనుచుండిరి. తాటిదోనెలనగ పడవలు కావు, తెప్పలుకావు. తాటిచెట్టును 9 అడుగుల పొడుగు వరకును మొదలునుండి తెగగొట్టి, తలమొదలు, చివరవరకును, లోపలదొలిచి దానిమీద నిలిచి కాలిబిమిచేతలక్రిందులుగా కూడవదిమిపట్టి తెరచాపమున్నగు సాధనోపాయముల నుపయోగించుటకు వీలులేక గడకర్రతో శ్రోసికొనుచు పోవలసి యుండును. దానికి చుక్కానికూడ నుండదు. శ్రోసికొనిపోవుచున్నప్పుడు కాలుపట్టు తప్పినను, దోనెతలక్రిందులై మనిసి ప్రవాహమునపడి కొట్టుకొని పోవలసినదేగాని వేరురణోపాయములేదు. తాటిదోనెలను నడుపువానికి ఈరచేతకాదు. కాలుజారిసప్పుడు ప్రాణములమీద నాశవదలకొనవలసినదేగాని గత్యంతరముండదు. కావున పశువుల మేతను తెచ్చుకొనుటకు ఒక్కొక్కరే బయలుదేరుట ప్రమాదకరము. పదిమంది పోవై ఒకరి కొకరు సాహాయ్య ముండురుగాన నెట్లో తంటాలుపడి తిరిగి బ్రదికి బయటపడుచుందురు. తాటిదోనెమీద ప్రయాణమెంత ప్రమాదకరమో క్రింది యుదంతము దార్శాణ్యము చింతపాడు కాపురస్తుడు బలేవెంకాయయను యేబది సంవత్సరముల వాడు నాలుగు కోజాల క్రిందట తూటికాడలను తెచ్చుకొనుటకై బయలుదేరగ, మాగ్గవధ్యమునందు గాలిజోరు దోనె తలక్రిందులై ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోయి పోయి చివరకు జీలుగ చెల్లు పట్టుకొని ప్రాణములను రక్షించుకొనెను. అతడు అట్టి దోనెలను నడుపుటయందారి లేవనాడు. అట్టివాని కింత ప్రమాదము సంభవించినప్పుడు, విశేషానుభవము లేనివాడగలి వేరుగ వ్రాయ నవసరముండదు. “బాబూ, మమ్మింతవరకును, రక్షించుచు వచ్చిన కొల్లేటి పెద్దంటియై ఇప్పుడు భక్షించుచున్న” డనిఒకడు నాతోచెప్పగ “నీ యుద్దేశ మే” మని యంటిని “విపత్సమయములందు మా కిప్పుడు కలువగింజలు (అట్లాలు) అరలే దొరకుటలేదు. నిరుకు దొరకిన, గింజలు మొన్న మొన్నటివరకును, 45 పోయినవి. ములకవచ్చినప్పటి నుండియు మేము పస్తుపరండి మాడి పోవుచున్నాము. వచ్చినను బ్రదికినను కొల్లేటి పెద్దంటి సృష్టనే నమ్ముకొని యున్నా” మని సమాధానము చెప్పెను. గ్రామమునందు చుట్టు గుడిసెలను తిరిగి నేసికొనుటకు నాలుగురూపాయల వంతున ఇచ్చినను చాలదని చెప్పగన్నాను. నిన్న జూచిన మనుగునూరు, చింతపాడు గ్రామములందు సేవక బృందము 400 మందికి సాహాయ్యము చేసినది. నానా ప్రయాసము పడి రాత్రి 9.30 గంటలకు ఇల్లు చేరితిమి.

కైకలూరునకు తూర్పుభాగము నందున్న లంకలకు వెళ్లినవారి యుదంతము క్రింద నుదాహృతము:—
మేము కయికలూరు వదలి కొమటిలంకకు వచ్చితిమి. త్రోవలో నిన్నటివలె అచ్చటచ్చట పరిచేలు కనబడుటలేదు. మహాసముద్రమువలె కనుమేరలేకను కొద్దేరు ప్రవహించుచున్నది. చేలన్నియు నాశన మయినవి. కొమటిలంకకు వెళ్ళుచున్నప్పుడు కొన్నిచోట్ల గడకు నీరు అందలేదు. మహాసముద్రములోని లంకవలె కొమటిలంక అగపడుచుండెను. మాపడవ లంకను సమీపించుచున్నప్పుడు ఎవరో ఇష్ట దేశము దిగిన చ్చుచున్నారో అనునట్లు లంక ప్రజ లందరును ఒడ్డున మూగిరి. వారిదనములు దుఃఖాక్రాంతములయి యున్నవని వ్రాయవలయునా? పాపము ఈ ప్రజలు మేము ఏదో బంగారము తెలకెత్తుదు మను ఆశతో తమ కష్టములను చెప్పి ప్రారంభించిరి

పడిపోయిన కొంపలను జూపిరి. నాలుగయిదు సంసారములు కలిసిపడియున్న చిన్న గుడిసెలను జూపిరి. ఆకలిచేత సగము ఎండి ఇవ్వడో లేదో అని ఊగులాడుచున్న పశువర్గమును జూపిరి. ఆకలిచేత మలమల మాడుచు, బ్రతుకుటకు బొత్తిగ మృగములేని వృద్ధులను, బాలబాలికలను జూపిరి. గ్రుడ్డివాండ్లు, కుంటివాండ్లు, మూగవాండ్లు, రోగులు నాచుట్టును మూసి యున్న ప్రభోకండ్లులేనివారనునిమానవభో ఆకలి, రోగము మానవభో ఏకాగ్రీష్టానో దిక్కులేని వాండ్లం మా పాలిటి దేవుడు గాకచ్చారు నాచునా" అని ఘోషపెట్టె మొదలైడిరి. ఈ ఘోషలను వినిక ఏకాగ్రీష్టానో నను మనస్సు కరగక యుండునా?

గ్రామము

ఇందు 51 కొంపలు గలవు. వడ్డెవాండ్రు 16, మాలలని 12 పడిపోయినవి. మూడు కుటుంబములు లేచిపోయినవి. పెట్టె లంకలకలె గాక కొల్లేరు మోయ్యగను లోయగ నుండు టచేత అలలపమున అలలకచ్చి కొట్టుకొనుచు లంకను ముంచు నట్లు ముంపకీయుచున్నవి. రాత్రిపూట ఒక్కొక్కప్పుడు గాలి 30మిగ నేసి కొంపలను ఎగ నెత్తుకొని పోవునో యనునట్లు గ్రామమున కలిగించుటచేత ఆ దోర్నాగ్రులకు నిమర సయి లేము పట్టుకు. కొన్ని యిండ్లలో బుర్రపాములు, కట్ట పురుగులు జేరినవి. అందువలన వానిని తులంబీతులు వదలిపెట్టిరి. ఒకయిండ్లు 40 గజముల దూరమునుండి ఇంకొక మూలకే కొట్టుకొని వచ్చినవి. అని యిప్పుడు చుట్టుప్రక్కల పాములకు పుణిపూట నివాసస్థానము. పడిపోయిన గుడిసెలగోడలు కంఠము కనబడుట లేదు. రాత్రిపూట దీపములకు నూనె లేదు. శిలగ దెండుల నుంటును దీపములపని చేయుచున్నవి. బహిష్కరణకు వెళ్లుటకయి ధళుమలేదు. పురుషులు దోసెలలో మాముగపోయి వచ్చెదరు. స్త్రీలు కరిగిపోయిన కొడ్డి పాటి చెరువుగట్టు నాకాయించు చున్నారు. వేదవాసన యింతలేకాదు. ఆ పిడకలే వంటచేర కరుటలన ఇంటికప్పులను గోడలను ఇదియే అలంకరించుచున్నవి. క్రుద్ధునిగ్గ దుగ్ధంధము వడ్డెవాడతము. కలరా ఇంతవరకును రాకుండుట దేవుని దయ వలన గాని మనుష్యుల నివారణాశక్తివలన గాదు.

ప్రజల స్థితి

ఇందు 200 మంది జనమున్నారు. వడ్డెవాండ్లు మాలలు సంపన్నులైనా పాక్క డయినను లేకు. అందున నిరుపేదలు. అందరికిని జీవము వ్యవసాయము, కూలినాటి. నుచ్చుమిల్లి గ్రామ మునకును గాట్రియెలుగారి వలె తెలివిగల వాడొక్కఁడును లేడు. కరణము మునకులు కాపురము ఈలంక కాదు. వరద ప్రారంభించిన పది దినముల నుండియు కలవకాయ గింజల అంటిలితో ముఖ్యముగ వడ్డెవాండ్లు కాలక్షేపము చేయుచున్నారు. ఆ గింజలు సయితము ఇప్పుడయిపోయినవి. మాలలు నవీ ప్రవాహములో నిపస్తలేక ప్రయాణము చేయుట కయి ఇనుపది నుండిగ నయలుదేరి తాటి దోసెలు (తాటి దోండ్లు) ఎక్కి గొడ్డకు జీలగను, అచ్చట దొంగకు నక్షలను తీసికొని వచ్చెదరు. వీనిని కడిగి వండుకొని లిని ప్రాణములు వాకుండ నింపజెట్టుకొనుచున్నారు. వీరికి అప్పు ఎవ్వరును గనఁగ్రును. ములకవచ్చిన దేరువాలె కరణము దోసెలవొదల అచాలగోసాలము నెక్కించుకొని తీసికొని కడుపునిండ అన్నము నెట్టెట. ఈ భోజనము కీ రీతివద్ద కడుపునిండ కుడిచిగిది. తహసీలుదార్ రీతివద్ద వచ్చి తలకు అనేరు కియ్యము పంచి పెట్టించిట. ఆ కియ్యమును మాడు దినములు గంజికాచుకొని నెమము వెల్లంగునను ప్రాణములను విగబట్టి యుంచిరి. తహసీలుదారును చాలావంట్ల ఇదిరెండవపంట. డిసంబరులో ఊడ్చి సంకల్పరాదికి కో నెదరు పండునాకును 200 రూపాయల ఆవస్థగ నిష్పించుచుదిగిరి. బానిసను తెన్నునవని వానినొంట. బానిసను లే నందున సామురాలేదు. పంట పండకపోయినను సిద్ధునములు చేయువారు అన్నమునక జిల్లాకుచున్నప్పుడు అప్పుయినను ఇయ్యగూడదని నున్ను మో మోయకకాములు విచారించెదరుగాక. విచ్చుము విచ్చుకొనుటకయినను మెట్టలంకలవారికలె కొల్లేరు పద్ధతం కలెగివారిక కిలుపవదని విచ్చుచున్నారు. ఎందువలన ననగ కలెకుములకు దొనెకొనిరి. కొంతమంది పైర్లముచేసి విచ్చుము జకు పోయినను "అక్కడ పెట్టెవాడ్లు మాత్రమున్నా గా బానిస" అని ఒక మాటవచ్చునాతో చెప్పెను.

చేయబడవలసిన సహాయము.

కూలిపోయిన యిండ్లను కట్టుకొనుటకయి ప్రభుత్వము వారు విశేషమగు సహాయము చేయవలసియున్నారు. చాలావంట్ల పంటపండించుకొనుటకయి కాలము తప్పిపోవుచున్నదని అప్పుడే ప్రజలు భయపడు చున్నారు. చాలావంట్ల (రెండవ పంట) నారు పోయవలసిన దినము లివి. ఇక 1½ నెలకు గాని కొల్లేరు తగ్గి నాటులు పోయియుటకు పీలులేదు. అప్పుడు మార్చి నెల యంతయు, ఏ నెలలో కొంత భాగమును బెజవాడ హెడ్జ్ స్టూ యి సు నుండి నీరు వదలుటకయి దొరతనము వారనుష్ఠ నొసంగెదరేని ఈదీములు బ్రతుకగలరు. లేనిచో రెండవ పంట పోయి తిరిగి ఒక సంవత్సరము వరకును ఒక గింజ అయినను గంజిక దొరకదు. ఈ ప్రకారము గ నీరువదలబడినను వదలబడు ననుటకు ఆశలులేవు. ఈనిరు పేదలకు వ్యవసాయముచేయుటకును చాలావంట్లకును వెట్టుబడి నెట్టువలసియున్నది. మూడు సంవత్సరములనుండి యు పంటలు పండని వారికి సామాకారులప్పు లిచ్చెద రనుటకు అవకాశములేదు. అందుచే జిల్లాధికారులు వారికి కొంత వ్యవసాయమునకును, కొంత పొట్టుపూటికిని సామ్యుసహాయము చేయవలసియున్నారు. కొల్లేరుమురుగునీరు పోయి నాటులు రెండవపంటకు నేసికొనునంతవఱకును కూరయితుల ప్రాణమును కాపాడుటకు తగినసహాయమును జిల్లాధికారులు చేయక తప్పదు. నడియేరులో నిరాధారులయిన మనుజులను వారిగతి యేదియో విచారించక ఈ ప్రకారముగ వదలివేయుట దొర తనమువారికి పాడియో, లేక సోదరప్రజలకు ధర్మమో నిర్ల యింపబడవలసియున్నది. జిల్లాధికారులంతవఱకును వారిగతియే మో కనుగొనలేదు. జిల్లా కలెక్టరుగారు తహసీలుదారుగారు పంపిన రిపోర్టులు నిజమని కనులుమూసికొని యున్నట్లున్నది. తహసీలుదారుగారు కయి: దారునుండి ఒక్క పర్యాయము బయలుదేరి ఒక్క సర్క్యూటుకొట్టి 400 రూపాయలలో 50 మాత్రమే ఖర్చుపెట్టి తొందరలేదని అభిప్రాయపడుట కేవలము అసంగతముగ కనుపడుచున్నది. మేము రెండు దినముల నుండియు లంక లన్నియు తిరిగిచూచుచు మలమల మాడుచు న్నువారికి అన్న దానము రెండుమాడు దినములవరకును జేసిన చ్చి తి మి. ఈ మాడు దినములు ను గడిచిన తరువాత ఈ ది నా తి వీను లగ తి యే మి కా వల యు ను? కొల్లేరు ప్రయాణముకాలముగ నెల దినముల వరకుండదు. పిల్ల జిల్లా సంసారములను, గొడ్డను తీసికొని ఈ దురవస్థలో ఈ జను లెచ్చటికి పోగలరు? వారు ఆకలిచేత చావవలసినదేనా? జిల్లా కలెక్టరుదొరవారు ఈ లంకలలో ఒకటిరెండు దినములు సంచరించి నిజస్థితిని గమంగొనితగిన యుపకృతుల నొనరించ వలసియున్నారు. అటుల చేయరేని ఈ ప్రజలను కొల్లేరుకును, ఆకలికిని ఒప్పుజెప్పి తమ విధ్యుక్తధర్మమును నెరవేర్చినవారు కాజాలరు. పశువులస్థితి మరంత శోచనీయుముగ నున్నది. మనుష్యులు విచ్చ మెత్తుకొనియైన లినెదరుగాని వీనికి ఆహారము దిసికొనిరాతేక చచ్చిపోవుచున్నారు. కూడు, శిలగ, కిక్కి సలు సాధారణదినములలో నివి ముట్టుకొనవు. ఇప్పుడా ప్యాయ మానముగ నున్నను చాలదూరము నీళ్లలో తిరిగితిరిగి నెళ్లగిం చుకొని రావలయును. అట్టిస్థితిలో దోసెను అంబలియినను ప్రాగుటకు లేనప్పుడు ఎన్నీయున్న అయినను దోసెను త్రోసికొని కయికు లెట్లు పోగలరు? ఎండుగడ్డి పచ్చిగడ్డి ఈ లంకలకు పంపి పశుగణమును సంరక్షింపవలసిన ఉత్తర వాదము ప్రభువులవొదల తప్పక గలదు. జేతబాంధవులును తోడ్పడవలసియున్నారు. రేపు రెండవపంట యయినను ఈ పశువులు ఆరోగ్యస్థితియందు లేక చావుకట్టెలకలె నున్నప్పు డెట్లు పండగలదు?

పెద వేగనెల

"బాబూ, ఇది మైరావణుని లంకండి. ఒక్కప్పుడు పంట. ఇంకొకప్పుడు పస్తూడి. మాఅబ్బలకాలాన్నుండి ఉన్న గడ్డ గమక నదలిపెట్టి వెళ్లలేకున్నామండి. ఆదరవుమాపిస్తే పోతామండి మూడేళ్లు పంటలేక పస్తూటె యెంతకాలమని కనిపెట్టుకొని ఉంటామండి" అని ఒక కాపు నాతో పెదవేగన పల్లెలో అనెను. ఇది మైరావణుని కొల్లేరుఅనుట ముమ్మాటికి నిజము. కృష్ణా, గోదావరీ మురుగుకాలవల కిదియే మార్గము. ఎప్పుడు ఏమిపుట్టునునుగో తెలియదు. ఈ పెదవేగనపల్లెలో ఇతర లంకలకంటె ఆర్థులు తక్కువగ నున్నారు గ్రామము లలో సగముకు కొంత కాలమువఱకు జలుగుపాటున్నది. చాలామందిగలది కష్టమెత్తుకు. వీరికి ఇన్ని దినముల నుండియు ప్రాతమునసమ 80 సం॥ ల వృద్ధుడు ఫించన జనించారు.

కొంత సహాయము జేసిరి. వాతే రామస్వామి గారు 3 పుట్టి ధాన్యము పంచిపెట్టిరి. "11 రోజులెవరియ్యగలరండి. వారు మాత్రం ఎన్నాళ్లని నాయం చేయగలరండి" అని ఒక స్త్రీ యనుటవలన వారి ఉదారస్వభావమును వెల్లడించుచున్నది. ఇచ్చటి ఇండ్లలో 22 కూలివని. 40. మిగిలినవి. 10 సంసారములు లేచిపోయినవి. 60 మంది మాలవాండ్లు. 140 వరకు వైకులములవారు. మాలలస్థితి అతి శోచనీయును. స్థితిగతు లన్నియు పయిలంక నే కోమటిలంకవలె నున్నవి గాన విస్తరించి వ్రాసునవసరము లేదు. పశువుల స్థితియు అన్ని చోటులను ఒక్కటియే.

ఉపకృతి

అందరిఆశలు త్వగకొల్లారు తగ్గినచో రెండవ పరి పంటవొదల ఆధారపడి యున్నవి. ఈపంటను పండించుకొనుట కయి అధికారులు ధనజలనస్తు సహాయము నెంతచేయగలరో దానివొదలనే తిరిగి ఆధారపడియున్నది. ఈ పంటకు సదుపాయములు చేయబడనిచో అన్నమో రావచంద్రా యని వీరు ఊరూరు పట్టవలసి యున్నది. ఈపంటపండును గాన సామాకారులు అప్పీను గలవని కొంద రనవచ్చును. మొదట యివ్వరు. ఇచ్చినను భరింపజాలనిగడ్డి. ఇక 20 కుంచ ములధాన్యమును సామాకారు లిచ్చినచో 32 కుంచములు పంటపండగ నే నెత్తికొట్టి తీసికొందురు. అప్పుడు ఈదోర్నాగ్రులకు సంవత్సరము పాడుగునను తినుట కొంత మిగులగలదు? పయిగ ఏమితిప్పినను సిక్కురప్పదా మును. కాబట్టి సామాకారు బాధకు తప్పించుట రిరయ్యా అధికారుల పరుకు ద్రవ్యము. వడ్డి వాండ్లుచేపలనుపట్టి బ్రతుకుట ఇచ్చట. ఆచారము, నాలుగెండ్ల నుండియు చేపలను పాడుపాడుచున్నారు. ఈసంవత్సరము పాడుటకు వీలుండునో లేదో. దొరతనమువారు నేలమువేయ కుండ వారిని కావాడవలయునని ఈ వడ్డెవాండ్ల ప్రార్థనము. చుంచిచేపలు ఇప్పుటికి పోయి యుండవచ్చును. అయ్యకమునకు దొరకవు. ఇక పట్టుకొనునవి త్రికుటకే గాన వీరి కీసహాయము చేయక తీదు. ఈలంకల ప్రజలు పిటిషనులు, నుమాజర్లు, టెల్లి గ్రాములు, పత్రికలకు వ్రాసి ఆందోళనముజేయుట ఈమొదలగు ఆశువికాందోళన పద్ధతుల నెఱుంగరు. వారి కష్ట సుఖములను సయితము విచారించువా రున్నారనుట సంశయాస్పదము. అధికారులకు వారునట్టిపశువుల మందవలె నుండుట చేత వారియం దాదరణముగాని, అనుకంపముగాని ఉన్నదనిన చూచనలు ఏమియును నాకు కనుపట్టలేదు. కొల్లేరు జలపరివేష్టి తములయిన లంకలనుండి ఘోరమర్కయోగున్న ఈ ప్రాంతము అతరణ్యగోదము గాకుండనండుటకయి వార్తాపత్రికలును, ఆంధ్రసుహాజములను పరిశ్రమము చేసెదరుగాక! బరంపురము నుండి చుద గానుగరకున్న ప్రజలు, బల్లారి మొరను మచిలీపట్టణముగరకున్న ప్రజలు ఈ కర్తవ్యనాదమును విని చేతనయిన సహాయముజేసి తమ సానుభూతిని వెల్లడించెదరు క.

III

కృష్ణ నరదలు, కల గాజాడ్యములు. కృష్ణ నరదలగల్గు బుర్రపాలెం, కొల్లేపాలెం, వాకూరు, చక్రాయపాలెం గ్రామాదులు మునిగినందునల్ల బీదజనులు నివసించుటకు చోటులేక కష్టపడుచుండునప్పుడు ఆహారము లేక బాధపడుచుండు తిరుణమున ధర్మస్వరూపులై న్యాయ పరిశిలులైన శ్రీ తెనాలి ప్రోవేషనరీ రిరయ్యా యినవో వెంటరు గారగు గోవిందరాజులు నాయుకుగారు బి. ఏ. ఈ గ్రామాదుల బీదజనులకు యావత్తు తృప్తికరముగ లియ్యము యిచ్చుటయే గాక, బసలు యేర్పాటు చేసి వంటపాత్రలు కట్టెపుల్లు చింతిపండు మిషకాయలు ఉప్పు వలెరాలతో పుష్కలముగ కొంతమంది నిరుపేదలకు నిచ్చిరి. ఇది యిట్లుండగా పెద్దరావును గ్రామములో కలరాజాడ్యము మిక్కిలి ఉగ్రముగా పుట్టుకొనెంతో సఖ్యతకలిగి జనులను వేధించుచుండగా, దయాస్వరూపులైన గోవిందరాజులు నాయుకుగారు విక్రముమొందక యీ గ్రామమునకు తమణు వేంచేసి కలరా అంటువ్యాధి తగిలిన ప్రతియింటికి స్వయముగా వెల్లి రోగినా డిని పరిశీలించి ఔషధముల నిచ్చి మృత్యుదేవత నోటనుండి చాలా ప్రాణములను కాపాడిరి. నిష్కరుసాతముగ నాయుకుగారు రేయింబగల్గు పనిచేయుటంబట్టి అంటుజాడ్యము చుట్టుప్రక్కల నున్న యితర గ్రామాదులకు వ్యాపించక మాయమైపోయెను. తక్కిన ఉద్యోగగ్రులు కూడ నాయుకు గారి చర్యను అవలంబించిన ప్రజల సుఖము చెప్పవలసికాదు.

పువ్వాసి.

చెన్నపురి పాడి ఇబ్బందులు

ఇటీవల చెన్నపురి విక్టోరియా పబ్లిక్ మందిరమున చెన్నపురి పాడికల్ కాశీజీ ప్రాశస్త్యము కృష్ణము ఎ. కె. హెచ్. రెస్సిల్ గారు చెన్నపురియందు పాలు సప్లయనిగురించి యుపసభ్యులను ఆసయమున శ్రీమన్ గవర్నరుగారు అగ్రాసనాధిపత్యములంకరించిరి.

రెస్సిలుగారి యుపన్యాసము.

చెన్నపురియందలి పశువుల కొట్టములు చాల అసాధారణములుగా నున్నవి. పశువుల కాపరులు పాలను నుపయోగించు విధమున, వాటిని జనులకు సరపరాచేయు విధమున చాల అపాయమున కలిగించుచున్నవి. చెన్నపురియందు అధిక జనసమూహముగల స్థలములలో 531 పశుకొట్టములు గలవు. ప్రతి కొట్టమునను 7 పశువులు కట్టబడుచుండును. పాలు నిచ్చు పశువులను కట్టస్థలము బొత్తిగా ఆరోగ్యము చెడ్డ ప్రమాదకరముగా నుండును. ఈ పశుజాతి బెంచువారు చాలవఱకు బీదలు. వారు స్వల్పభాషేక్ష గలిగినవారుగా నుండురేగాని పశువులను మంచి స్థితిలోనుంచు యోచనచేయజాలరు. పశువులను కట్టించు స్థలము లెల్లప్పుడును చెమ్మగా నే యుండును. ఇరుప్రక్కలనుండు స్థలములు నవరిశుభ్రముగా యుండును. సమీపమున నూతులు కూడ నుండును. పశుజాతులకు కడుపునిండ ఆహారములేదు. అవి కొన్ని సమయములలో మలమును కూడ తినుచుండుట గలదు. పాలు తీయువాడు పాలు పీతుకుటకు ముందు పశువులను శుభ్రముచేయడు. వానిచేతులును పిండు పాత్రలును అవశుభ్రముగానే యుండును. బయటి ప్రదేశములనుంచి పాలును చెచ్చువారు పాలుపైని మాయు గుడ్డ మిగుల ఏర్పాటుగానుండును. పాలుతో నీరు చేర్చుట సాధారణాచార మైనది. బొంబాయిలో నమ్ము పాలు 100కి 80 పాళ్లు నీరు కలిసియుండును. కలకత్తాలో 100కి 70 పాళ్లు నీరు కలిసినిగా యుండును. చెన్నపురియందు యేసమయమున గాని మంచిపాలు దొరకుట దుర్లభము. వెల అధికముగా నిచ్చినను శుభ్రమైన ఆవుపాలు దొరకుట కష్టము. ఆపరిశుభ్రమైన నీరు పాలలో చేర్చబడును. బియ్యపు పిండిని కలిపి పాలతోడను చేర్చునాచారము కూడ ప్రబలి యున్నది.

ఆపరిశుభ్రమైన పాలును నీరు కలిపినపాలును ఉపయోగించిన యెడల పలువిధములగు రోగములకు ప్రజలు లోనగుదురు. పశువులయొక్క కొట్టములు శుభ్రముగా నుంచవలయును. భూమి తేరులేక ఆరి యుండవలయును. కొట్టమునకు శుభ్రముగా గాలి ప్రవేశించులాగు నేర్పాట్లు చేయవలయును. పాలునుతీయు విధమును వాటిని విక్రయించు విధమును వృద్ధిలోనికి చేవలయును. పచ్చి పాలున కంటే కాచిన పాలలో వ్యాధులను కలిగించు జీవరాసులు నచ్చిచేరుటకు అధికసాధనము గలదు. కావున కాచినపాలయందు నూత్నజీవులు చేరకుండుటకు వైని తగిన మూతచేసి యుంచవలయును. పాలనమ్మువారిని ఆరోగ్యకరములగు విధానములకు లోబఱచుట దుస్సాధ్యము. కావున నగరపారిశుధ్యాధికారులు పశువులకు కొట్టములను కట్టి యుంచవలయును. ఆకొట్టములను పశుపోషకులకు అద్దెకునిచ్చి పశువులను కట్టుటకు నిర్బంధపెట్టవలయును. బయటి ప్రదేశముల నుంచుచున్న ఆపరిశుభ్రపాలను రాకుండునట్లు తగిన యేర్పాట్ల చేయవలయును.

గవర్నరుగారి ఉపన్యాసము.

డెన్యూర్జు దేశమునకు ప్రధానగవర్నరు కోసెన్ హేగ్ నగరమున స్వంత వ్యాపారము చేయువారివలన పాలు సరఫరాచేయబడు చున్నది. పాల సప్లయ యేర్పాటుచేటలోను విక్రయించుటలోను అధికలాభము గలదు. కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము కోసెన్ హేగ్ నందు కన్నులాగ గాంచిన యొక విషయమును వారు చెప్పిరి. అప్పుడు పాల ననుసరించిన అన్ని విధానములను ఆరోగ్యకరములుగా నుండును. కాచినపాలు, వెన్న తీసినపాలు, సాధారణపు పాలు, అను మూడువిధములుగా అచ్చుట విక్రయించెదరు. పాలను పరిశుభ్రముగా పాత్రలలో నింపి మూతబెట్టి గండిలో నెక్కించి విక్రయమునకు బంపెదరు. విరోపాకు చేరక వేటొక పట్టణమున పాలను విక్రయించు నతని చాలధనవంతు డాయును. పశుకాపరులందఱు పీని దుకాణమునకు పాలనుచెచ్చునప్పుడు వారలకు పశువులచేధముగా కొట్టములు గట్టవలయునో తీని యేధిధముగా పెట్టవలయునో తెలియ జెప్పవలయుట వాధుక. వినువారును ఆ చెప్పిన ప్రకారము నడుచు కొనుచుండురు. హిందూదేశమున పాడియావులను బొగుగా వెంచవలయును. హిందూదేశములోని పశువులు సేధికముగా పాలనీయజాలవు. కాబట్టివాని అభివృద్ధిని, వానివెంపు విధానమునకును, వాని వ్యాపార పరిశ్రమలను గమనించుటకు ప్రభుత్వమువారు ఒక పండితుని నియమించి యున్నారు.

స్థానిక వార్తలు

(0)

జరుగబోవు సంగతులు.

నవంబరు 19 ఆదివారము

నందనూరు నాటకము (ద్రవిడ విక్టో) పా. 5 గం.

దక్షిణ ఆఫ్రికా మెయిలుతపాలు:—దక్షిణఆఫ్రికాకు బోకలయు తపాలు నవంబరు 20-వ తేదీ సాయంకాలము 4-45 గంటలకు జనరలు పోస్టాఫీసువద్ద కట్టివేయబడును.

ఒక సవరణ:—మొన్నటి దినము ప్రచురింపబడిన పోస్టునెంటు బార్జిగజెట్టు ప్రకటనలలో నాల్గవదానియందు “కోటయ్య” అనుటకు మారు “కాంతయ్య” అని మాచమవరులు గ్రహింప ప్రార్థితులు. ఆ! సః

ఉద్యోగ సమాచారములు:—దక్షిణకర్నూలు అటవీ పరిపాలనోద్యోగి జి. డబ్లియం థాంప్సనుగారికి నవంబరు 21 వ తేదీనుండి మరి చెండుమానములు ప్రీవిలేజ్ నెల వీయబడినది.

కడపజిల్లా సమావేశము:—కడపజిల్లాయొక్క 5వ సమావేశ మినెల 18, 19 వ తేదీలను గా. మి. అ. న. సర్టిఫైడ్ సాహేబు బహద్దరుగారి యాజమాన్యముక్రింద రాజంపేటలో జరుపబడును.

కడప, చిత్తూరు, ఉత్తరగార్కాటుల దివ్యజ్ఞాన సమావేశము:—ఈ సమావేశ మినెల 18, 20 వ తేదీలను రాజంపేటలో న్యాయమూర్తి నవాజ్ అయ్యరుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుపబడును.

నందనూరు నాటకము:—ఈనెల 19-వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 5 గంటలకు విక్టోరియా పబ్లిక్ మందిరమున సుగుణవిలాస సభవారు నందనూరు నాటకమును ప్రదర్శించెదరు.

ఇంగ్లీషు మెయిలుస్టీమరు:—ఇంగ్లాండునకు బోవు మెయిలుస్టీమరు 20 వ తేదీ సాయంవారము సాయంకాలము 6 గంటలకు గాని బొంబాయినుండి బయలుదేరుదు. అందుచేత ఇంగ్లాండునకు బోవలయు వస్తువులు 18 వ తేదీని పరియొకసారి చెన్నపురినుండి తీసికొని పోవబడును.

దక్షిణ ఇండియా బ్రహ్మసమాజము:—బ్రహ్మసమాజపు ఉపాసన మండీమున (97 అక్టాబ్రిన్ వీధి) రాబోవు ఆదివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు కె. సత్యనారాయణ పి. ఏ., గారు ఉపాసనచేసి “శివితోడ్డేశమును” గూర్చి ఒక ఉపన్యాసమును బోధించెదరు.

వైశ్యవిద్యార్థి వాఙ్మయసంఘము:—సంఘమువారి మూడవ సాంవత్సరికోత్సవము ఈనెల 26 వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4 గంటలకు పచ్చయస్వామి కళాశాలాధ్వనమున దివాన్ బహద్దరు ఎల్. పి. గోవిందరావు వయ్యరుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుపబడును. జి. ఎస్. అంజేలుగారు “జాతీయవిద్య”ను గూర్చి ఉపన్యసించెదరు.

ట్రీప్లికేను అన్నదాన సమాజము:—ట్రీప్లికేను అన్నదాన సమాజమూరి యాజమాన్యము క్రింద ఈనెల 2వ తేదీని రామచంద్రరావుగారు 50 కిని గోవిందరావులు చెట్టిగారు 25 కిని; ఎస్. కౌకికంకనుగారు తమతండ్రి దళాహి గౌరవాధ్యక్షులు 40 కిని; భూజం చెట్టిగారు 50 కిని; 6 వ తేదీని కృష్ణప్ప చెట్టిగారు 25కిని, కృత్తికాసంవత్సరమున రావుసాహేబు సి. కన్న చెట్టిగారు 100 కిని, 15 వ తేదీని నెను మల చెట్టి తమయరులు 100కిని అన్నదానము చేసిరి.

స్వపరిచాలనా సంఘము:—సంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద రాబోవు మంగళవారము సాయంకాలము 5-15 గంటలకు గోక్షేపర్వణ మందిరమున (జై. ఎం. సి. పి. నాక సార్వజనిక సభ జరుగును. సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారు సభాధిపత్యమును వహించెదరు. అనివీరెంటుమ్యుగారిని మధ్యపరగజాల దొంతనమువారు తమరాష్ట్రములలోనికి రావలదని యాటంక పెట్టుటనుగూర్చియు, మహాకవి రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు కేనడాలో నడుగు పెట్టనని భీష్మిండుటనుగూర్చియు, తిలకు మహాకవియని విజయమునగూర్చియు మూడు తీర్మానములూదినమున నుపహరించును. ఉపన్యాసకుల మున్ముందు తెలుపగలము.

రాజకీయ సంస్కరణములు

I

కాంగ్రెసు సంఘమువారి యొక్కయు మహమ్మదీయ సంఘమువారియొక్కయు సంస్కరణల నూచనలు. దేశీయ మహాజనసభ స్థాయిసంఘమువారును అఖిలభారత మహమ్మదీయ సంఘము వారును, రాజకీయ సంస్కరణమును గూర్చి ఈక్రింది యభిప్రాయముల నిచ్చిరి. కాంగ్రెసు సంఘమువారు ప్రతి రాష్ట్రీయశాసన సభయందును 100 మంది సభ్యులుండవలయుననియు, వీరిలో 80 మంది ప్రజలచే నెన్నుకొనబడినవారుగా నుండవలయుననియు కోరిరి. కాని మహమ్మదీయసంఘమువారు ఎన్నుకొనబడు సభ్యులు 60 మంది చూచని చెప్పచున్నారు. వీరిలో 20 మందిని మహమ్మదీయులే ఎన్నుకొనవలయును. స్వల్ప సంఖ్యాకులగు ఇతర జాతివాచలకు గూడ తగుప్రాతినిధ్య మొసంగవలయును. శాసనసభ వారు తమ అధ్యక్షుని తామే ఎన్నుకొనుట కధికారము గలిగి యుండవలయును. వ్యయములకును అప్పులు, పన్నులును కురాబడి యొకగూర్చు విషయములకును సంబంధించిన ఆర్థికవిషయములకును బిల్లులరూపమున శాసనసభ్యుల సమ్మతికొనంగవలయును. శాసనసభలో నామోదింపబడినతీర్మానములపై కార్యనిర్వాహక సభలో గవర్నరుగారు సమ్మతించినయెడల తప్ప, కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి కధికార ముండగూడదు. కార్యనిర్వాహక సభలో గవర్నరుగారు కౌత్తిర్మానము సందర్భమున వ్యతిరేకముగా శాసించిన తరువాత ఒక సంవత్సరము లోపల సభ్యులు మఱి ఆతీర్మానమునే ఆమోదించు నెడల దాని నమలు జరుపవలయును.

ధన విషయమైన బిల్లులకప్పు ఇతర బిల్లులను శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టుటకు గవర్నరుగారి సమ్మతి యవసరముగా నుండగూడదు. రాష్ట్రీయశాసనసభలు ఆమోదించిన ప్రతిబిల్లును శాసనముగా మార్చక పూర్వము చక్రవర్తిగా రంగీకరింపవలయును.

శాసనసభలో ప్రతిసభ్యుని సభ్యత్వపరిమితి 5 సంవత్సరములుగ నుండవలయును.

కష్టము, శాఖ, పోస్టులు, టెలిగ్రాఫులు, టంకాలాలు, ఉప్పు కొరతలు, నల్లనుండు, రయిలుచేలు, నేన, నాసికాదళము, స్వదేశ సంస్థాధిపతుల కష్టములుగాక ఇతరములకు రాబడి బాపతు లన్నియు రాష్ట్రీయశాసన సభవారి సమ్మతిపై ఏర్పాటుపబడవలయును.

రివిన్యూను అనేక బాపతులుగా నుంచగూడదు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారు నిర్ణయింపబడిన కొంతమొత్తమును హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి కొనంగకలెను. ప్రత్యేక పరిస్థితులు వచ్చునప్పుడు ఈ సొమ్ము పరిమితిని మార్చవచ్చును.

ఒక ప్రశ్నవడిగిన సభ్యులకు ఆప్రశ్నకు సంబంధించిన ఇతర ప్రశ్నల నడుగుటకు నిర్బంధము లేకుండవలయును.

రాష్ట్రీయశాసనసభవారికి రాష్ట్రీయ పాలనాధికార మంతయు నుండవలయును. అప్పులు తీసికొనుట, పన్నులను మార్చుట అధిక ప్రత్యమునై తమసొల్లు రిచ్చుటకునుండ సభ్యులు అధికారము గలిగియుండవలయును.

శాసనసభకు వచ్చినసభ్యులలో 8 వ వంతు ఒకతీర్మానము విషయమున వాయిదా సమ్యుతించివుకు వాయిదా నొసంగవలయును. గౌరవనీయులకు సభ్యులలో 8 వ వంతు సంఖ్య శాసనసభకు జరుపవలెనని కోరినప్పుడు ఆసభకు తప్పక సమావేశము చేయింపవలయును. ఈవిషయముల నన్నిటిని తెలుసు ఉపసంఘములవారును అంగీకరించిరి. ఒక ప్రత్యేకగాతి వారి విషయమై ఏతీర్మానము సందర్భమున వైనను సభకు వచ్చి గౌరవనీయులకు సభ్యులలో నూటికి 80 మంది సమ్మతించిన నే తప్ప ఆతీర్మానమును అంగీకరింపగూడదని మహమ్మదీయ సంఘమువారు నూచించుచున్నారు.

ప్రతి రాష్ట్ర పాలకసభమునకును ఇండియన్ సర్వీసుగా చేరి గవర్నరు ఒకరు అధ్యక్షులుగ నుండవలయునని చెండు ఉపసంఘములవారు నొప్పుకొనిరి. ప్రతి గవర్నరుతోడను మహాలక్ కార్యనిర్వాహకసంఘ మొకటి యుండవలయును.

ఇండియన్ సివిల్ సర్వీసులోని వాని పరిపాలనా కార్య నిర్వాహక సభలో నుంచగూడదు.

రాష్ట్రీయ శాసనసభకు గాను ఎన్నుకొనుటకు సభ్యులుకలిసి తమనుండి కొంచుటిని రాష్ట్రీయ పరిపాలనా కార్యనిర్వాహక సభ కెన్నుకొనవలయును. నీరు భూతీయులుగానే యుండవలయును. వీరి సంఖ్య కార్యనిర్వాహక సంఘ సభ్యుల సంఖ్య లో 1/3 ముండవలయును. అని చెండు ఉపసంఘములవారును సమ్మతించిరి.

అఖిలభారత శాసనసభలో 150 మంది సభ్యులుండవలయుననియు వారిలో 120 మంది ప్రభాప్రతినిధులుగ నుండవలయుననియు కాంగ్రెసుసంఘమువారు నూచించిరి. కాని, మహమ్మదీయ సంఘమువారు 100 మంది సభ్యులుండవలయుననియు వారిలోను 67 మంది ఎన్నుకొనబడవలయు ననియు నూచించిరి.

వరదలు - ఆంధ్ర పత్రిక నిధి.

(౦)

నిన్న సాయంత్రమునకు వసూలు రూ 4920-4-4	
చెన్నై పురి హిందూపత్రికాధికారులకు ఎస్. కస్తూరి	
చంద్రయ్యంగార్ల వారిచ్చిన విరాళము	100-0-0
మోచెన్ శ్రీరాములుగారు పెట్టారు.	1-0-0
ములుమాడి నారాయణరెడ్డిగారు కొవ్వూరు తా	
గారా ఇంకొకరు.	1-0-0
కే. చంద్రబాబుగారు కాకినాడ.	1-0-0
దామోదర శ్రీరాములుగారు సలు పోస్టుమాస్టరు	
కొట్టిన డబ్బా ఆర్పేయారు.	1-0-0
జిచ్చికి శుభాచార్యగారు కాకినాడ.	0-8-0
కొట్టెమూరు చివర వ్యవసాయకారు కాకినాడ.	0-4-0
	5025-0-4

పనియొక్క నిమగ్నత.

కృష్ణానదలు	2
కొత్తేల ములక	3-4
స్థానిక వార్తలు	5
ప్రధాన వ్యాసము	
ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమము	6
కొత్తేలములకు ఖాతా దృష్టి	7
ఎవోవా మహాసంగ్రామము.	
విదేశ తంతివార్తలు	8-9
కేరళ తంతివార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తంతివార్తలు	11-12
జాబులు	13

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 సం॥ నవంబరు నెల 17-వ తేది

శుక్రవారము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమము

IV

ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమ సమస్య సందర్భమున గమనించవలసిన సంగతి మరెక్కుటి మేమిటీనల నూచించిన అనంతరము కు సంబంధించినది కలదు. ఆయనంతరము ఆంధ్రోద్యమములు కాలేదనుటయు కా ననుటయు స్పష్టము. వీనిగతి యేమి? వీని ప్రాజా పత్యములేవైనవి? వీని ప్రాముఖ్య మెంత? ఇట్లు అనియోగి ప్రశ్నలు నామాస్య మానసములకు పొడగెట్లక మానవు. అంకిమున, ముఖ్యముగ మాన సలోకిమున, నొకరి కి యంతరించుట పేదప నిం కొకరి కి యావిచ్ఛిన్నములు యను సక్రమవియమ చెప్పుటను కానరాదు. మానస పరిణామము ఒక కారణసం జాతం బగు ఫలం బని నామాస్యభాష తోనడుపుటయే పొరబాటు. ఎన్నియేని శక్తు లొక్క కాల బున బనిచేయుచు ఆ పరిణామంబుం బూర్తిచేయుననుట నిజము. అది ముందు ఇది నెనుక యని లెక్కలు వేసికొనుట పరిణామపుం చెరువున పనికిరాని యలవాటు. జాతుల నశింప కేయును వర్ణ విభేదంబుల చూపు మాపును ఆకృష్ట గాం.మీకు స్వరాజ్యంబు సమకూరకు అని నాదించు రాజకీయవాది లెంతటి భ్రమా స్పృహతో స్వరాజ్యం బిచ్చివేయుదు ఎల్లయు మాకు సమకూరును మా దేశంబును మేము నైకుంతం బానర్చివైతు మను వారలును నంతటి భ్రమా స్పృహ లే. నర్ణ విభేదనిర్మూలనంబును

నకు అదియు జరుగుచుండునలె స్వరాజ్యసంపాదనంబు ముఖ్యమని కిదియు సమకూరు చుండ నలె. మూడవ నైపు న మత వైషమ్యనిర్మూలనంబును సాగుచుండవలె. మన మిప్పుడు స్వరాజ్యంబు కోరుచున్నాము, ప్రభుత్వము వారికి ఐక్యము చూపించవలెను ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబు కొందరికు హృదయ సంతోష దాయకము కాదు. అందువలన మన యొక్కమునకు అటు కలిగినట్లు అోచనచ్చును నిలునిలుడనుటయు నీ దృష్టిపథంబు నుండి భ్రమయే. ఈ భ్రమ కింకొక కారణంబును కలదని మాకు దోచుచున్నది. ఇట్లు వాదించునా రెల్లరికును వారికి తెలియకయే యొక చిత్రభావము మానసమున నాడుచున్నది. ఏదో మనకును ప్రభుత్వమువారికిని దాటరాని విభేద మున్న దనియు మనలో మన విభేదములను దాటుకొననచ్చు ననియు వీరు తలపెట్టు నట్లున్నారు. ఇది పూర్ణమైన పొరబాటు. ఆంధ్ర సోదరునకును మనకును గల విభేదమునకును మనలో మనకు కరస్పరము గల విభేదమునకును తారతమ్యము లేదను వారము గాము విభేదము యొక్క పరిమితియందే గాని ఆ తారతమ్యము గుణమునందు కాదు. ప్రభుత్వము వారిలో నొరసికొని ప్రజల కెట్లు మనము స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించవలెనో అదే కీర్తినే మన సోదర వ్యక్తి సంఘములతో నొరసికొని మన సంఘవ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమును మనము సంపాదించవలెను. మన సంఘంబుననే మనము మన సోదర వ్యక్తులతో నొరసికొని మన వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం బును సంపాదించుకొన వలెను. తమ పక్షము న్యాయమైనప్పుడు గృహమున అన్నదమ్ము లేకమై బయటివారినుండి గృహమున స్వాతంత్ర్యమును నిలువజేసికొనినట్లులో వ్యక్తి సంఘమున ఆవ్యక్తి ప్రజలేకమై తమ స్వాతంత్ర్యంబుల నిలువజేయుకొందరు. దేశమున దేశపు సంఘవ్యక్తులన్నియు లేకమై ఇతరుల దాడినుండి తమ స్వాతంత్ర్యముల కాపాడికొందరు. నామాజ్యమున అంత గ్రతి దేశంబు లేకమై నామాజ్య స్వాతంత్ర్యంబుల సంరక్షించుకొందరు. ఈ ఎల్ల కార్యంబులును నేక కాలంబున జరుగుచుండునేగాని ఒక్క దానికై మరె యొక్కటి నిలువబోదు. నిలిచిన యెడల నిలిచిన భాగము వ్యక్తిత్వంబు పోనాడుకొని చచ్చునడి దేశముయొక్కయు నామాజ్యంబు యొక్కయు అంకింబు యొక్కయు సంపూర్ణత్వంబున కొక్క మొక్క కల్గించిన దగుచున్నది. ఈ రహస్యంబు గమనించుట ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమ సమస్య సందర్భమునకు ముఖ్యతమును. ఇదియే దత్త ముండలముల యుపసమస్య గాని తెచ్చువారిల కును సరియైన ప్రత్యుత్తరం బిచ్చుల నిశ్చయ సాధనము. ప్రవృత్తియందు పారితోషమానవుండు ఒకరియొన నాడు. అభివృద్ధిసూత్రములను గ్రహించి ఆ సూత్రసూచితము లగు నాదర్శములను అంగీకరించి తదర్థమై లోకముతో నొరసికొని పనిచేసినం గాని మానవుడు నిజాభివృద్ధికిని అభివృద్ధిజాలను. మన యభివృద్ధికి దేశభాష లాధారములని యంగీకరించితిమి. దేశ భాషాధారక విభాగం బాదేశ భాషా విజృంభణంబునకు ఆ దేశ భాషాధారక వ్యక్తినిర్మాణంబునకు నుపయోగకరంబును నవ సరంబును నని తెలిసికొంటిమి. ఇక మన కర్తవ్య మేమి. ఆ పక్షంబున కార్య మూనుటయే. భాషా వ్యక్తిని అంతర్భాగములు మనలనుద్ధరించు నని మనము పని బూనుటలేదు. అచ్చట పోటీ సహజము. అందుకు నిలచినం గాని మనము జీవము కలవారము కాము. పౌరుషము కలవారము కాము. అభివృద్ధి వాంఛించు వారము కాము. ఈ విషయము మనసునందిడి దత్తమం

డలములవారు ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబును విను ద్వింతురేని ఆంధ్ర వ్యక్తినిర్మాణంబునకై తహ్మలమున హైందవజాతి పటుత్వంబునకై తాము ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబున పాలు గైకొను చున్నారనుట మరుచంజాలరు సహజములతో నొరసికొని పని చేయునచో తా మెల్లప్పుడును చచ్చుపడి యుండ వలసినవారగుదురని చుక్కగా మనశ్శేషువుచేపాడ గాంచు గదని వారాంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబునకు పెన మొగంబెన్నటికిని నిడువారలు కాజాలరు. ఈ రీతి గా నొక్కప గ్యాయము లోకిమున నానావిధవ్యక్తుల కరస్పర విభేదంబులు పరిమితితారతమ్య యుతంబులే గాని గుణతారతమ్య యుతంబులు గావని యెరింగితిమేని మా నుడివిన అనంత శక్తుల యుపయోగ మెంతవరకునను విషయము తనంతట తా వీకి పోగలదు. ఈ యనంత శక్తులతోని వ్యక్తినిగ్గా యకశక్తులు దక్క దక్కినవానికి ప్రముఖస్థానంబు లేదు అభివృద్ధి నభిలషించువారు వానికి ప్రాముఖ్యంబు నీయరాదు. కాని వానికి లోకపరిణామమున స్థాన మించునలన బోదు. అవి సహాయకంబులై వ్యక్తి నిగ్గాయక శక్తులకు తోడ్పడవలసి యున్నవి. ఏ మతమువారు ఆ మతసంఘమును మానసికముగా తైతికముగా నభివృద్ధి చేసికొనుటయు ఏ తెగవారు ఆ తెగ ప్రజలలో విద్యా వికాసములు పెంపంద జేయుటయు నివి యెల్లయు సంఘవ్యక్తి నిర్మాణమునకు కారణ భూతములని ప్రత్యేకించి వ్రాయవలయునా? ఈ దృష్టిపథంబునుండియే గదా నియోగి మహాజన సభలు వైశ్యమహాజన సభలు రెడ్డిమహాజనసభ హిహిడి మహాజనసభలు ఇత్యాదులు ఉపయోగంబుంచుచున్నవి ఇయ్యవి భాషారాష్ట్రోద్యక్తిత్వంబునకు ప్రతికూలములు కాకుండ నాగుట యవసరంబు కావుననే ఈ అనంత శక్తులకు ప్రధాన స్థానంబు లేదని వ్రాసితిమి. వీని వీని స్థానంబున నివి యివి పనిచేయుచు భాషారాష్ట్రోద్యక్తిత్వంబే ప్రధానగణ్యం బని యంగీకరించిన నేలాటి దొసగు ను పొసగ జాలదు సరికదా వీని వలన నుద్భవించును తా హార బెంతియేని కార్యాయకూలం బగును. వ్యక్తి పలు త్వంబునకు సాధనభూతం బగును. ఆంధ్రదేశమున కొంత విస్తారముగా నాంధ్రజాతి కలదనుట నిక్కువము. ఇది యెంత కలదు? ఎచ్చుబెచ్చు కలదు? ఏవ ప్రజ లిందు చేరుదురు అరు ప్రశంస అప్రస్తుతము. భాషావిభాగంబునకు దీనిని నెక్కుడుజేసి వ్యవహరించుట విజంబుగా వ్యక్తి నిగ్గాయక శక్తిని నెనుర్కొనుట యగును. కాని ఆంధ్ర చరిత్రంబును స్మరింపజేయుట చేతను ఆంధ్ర సారనంబును నుగ్గడించుట చేతను ఆంధ్రవీరుల నిదర్శనంబుం జూపుచులేతను ఈ విస్తారభాగంబు యొక్క మనోల్లాసంబు కల్పించి మనోవికాసంబు ప్రేరేపి కార్యోత్సాహంబు పుట్టించుట సాధ్యంబు గావున నంతవర కీ జాతి భాష ముపయోగపడ వలయు ననుట తెల్లము. అట్లుపయోగించుకొనుట నిజముగానానశ్యకము. వ్యక్తి స్వభావ నిర్వచనంబు స్పష్టముగా నున్నప్పుడు ఈ సహాయక సాధనంబు నుత్తమభంగి నుపయోగించుకొనుటయే కార్య సాధక మార్గము. అయిన నిది సహాయక సాధనంబునుట మాత్రము నూతనోత్సాహము జ్ఞాపకముంచుకొన దగినది ఈ విధినే మరి యితర శక్తులను గూడ సహాయక శక్తులనుగా ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమపక్షపాతు లుపయోగించుకొనవలసి యుండును. ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమము సుమార్గాబున నడచి జంకు కళంకు లేక ఫలనంతం బగుచు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

కొల్లేరులంకల ఘోర దుస్థితి.

కొల్లేరు లంకలకు బాహ్య ప్రపంచముతో సంబంధములేదు. శత్రువులచే నాలుగు ప్రక్కలను చుట్టబడిన కోటలవలె నియ్యవి కొల్లేరు మహా ప్రవాహముచే నానరి పబడి యున్నది. మలమూత్ర విసర్జనమునకు సయితము బయలు ప్రదేశము లేక నానా అవస్థలు పడుచున్న ఈ ప్రాంత ప్రజలస్థితిని వర్ణించిన తీరము. చదునగులే యూహించుకొన నలసి యున్నారు. ముప్పాతిక మూడుపాళ్ల క్రజలకు తిరుట కన్నములేదు పశువులకు మేతలేదు. త్రాగుటకు బురదనీరు, లంకలలో కల నానా దుర్గంధములు క్రబలి యున్నవి. ఇట్టి స్థితిలో అంటు వ్యాధులు తలయెత్తి, ఊద్యాధా పీడితుల యనస్థును త్వరగానే అంతరింప జేయకుండునా? ఆకలియ, అంటు జాడ్యములును క్రజల నిల్లు భయంకరముగా భయపెట్టుచుండగా, వారికి దొరకేన సహాయము బహు స్వల్పము. వేలకొలది క్రజలు ఆ బాలగోపాలమును కొల్లేటికి చిక్కి మునుండ మనము వ్రాదయకాన్యము వహించి మిన్నకుండ నలసినదేనా? ఊకుండ గలమా? ఊరకుండుమా? అచ్చటి క్రజలస్థితి గునకు తెలియక పోవుటవలన తగింత సహాయము జరిగి యుండలేదని మానవత్వము. క్రస్తుకము మాప్రత్యేక విలేఖలు దినదినమును స్థితిగతులు వెల్లడించుచున్నాయి. కొల్లేరు స్థితి ఇదివరకు తెలియకయున్నను ఇప్పటికి తెలియక పోలేదు. కొల్లేరు సరస్సులోనికి కృష్ణాగోదాన జ్వాలలును గుండు కాలువలువదలబడి యున్నవి. కొన్ని యేరులును సంయోగికి ప్రవహించుచున్నవి. ఈమధ్య ఆంధ్రదేశమును ముంచిన వర్షములుచు నదుల నీరును ఈ సరస్సును పూర్తిగా నింపివేసి నవి. కోతకు సిద్ధమయిన ధాన్యముతో పక్షము దినములక్రింద నవనవ లాడుచుండిన పరిచేలపయిన ప్రవాహము అటుగుల బుటిగా ప్రవహించుచున్నది. క్రజలకు నోటిదగ్గరకు వచ్చిన కడివి గడ్డ తన్నికొనిపోయినట్లునది మూడు సంవత్సరములనుండియు పంట సాగనియ్యవి కొల్లేరు ఈ సంవత్సరము కడుపునిడ అన్నము పెట్టునను క్రజల ఆగి కొల్లేటి నీళ్లలోనే కొట్టకొని పోయినది. లంకలలో విశేషముగా మిగిలిన ప్రజలు మూలలు, మాదిగలు. ఏను వ్యవసాయపు కూలి వలన జీవించువాడు. కొల్లేరు తగిన తరువాత వీరిలో దృఢదేశాలు ఇతర గ్రామములకు పోయి పంటలు కొనియో, మరేదనులు చేసియో పోట పోసికొనగలరు. కాని వీరి యిండ్లయందు గల వృద్ధుల గాల గాలకల, పశువుల గతియేమి కావలయును? వీరికి సహాయము రెండవ పంట (దాల్చా) పండు వరకును కేవలము అవసరము. ఈ దాల్చా పంటకయి నారు నాటుటకు తరుణము అప్పుడే పోవుచున్నదే దేవాదాని. పజలు మరెంత భయపడుచున్నారు. డిసెంబరులో నాటిన ఈ వరిచేలు సంవత్సరానికి కోతకు నచ్చును. సామాన్యముగా నవంబరంతయు పంటలు పోసి సిద్ధముగా నుంచుకొనెదరు. అట్టి అమూల్యమైన నవంబరు దాటి పోవుచున్నది. కాని ముందుకు మాచ్చి ఆఖరు వరకును, నీరును బెజరాడనుండి వదలినచో ఈ పంటను పండించుకొన నచ్చునట. అధికారులు ఈ సహాయమును చేయజాలరని మేముచుకొనలేము. కష్టాజ్ఞా అధికారులు తమకు సిద్ధు సముతము బోలేడు రాగల ఈ మార్గము నవలంబించెదరు గాక యని కోరుచున్నాము. ఈ క్రజలకు ధనసహాయము కావలసి యుడుట రెండవ అవసరము. సాహుకారులు 20 కుంచములు కొలిచి, పంట పండగానే నాలుగు నెలలలో 32 కుంచములను అసలు, వడ్డీలుగా పుచ్చుకొనుచున్నారు. అనగా 100 రూపాయలు వడ్డీకిచ్చినచో నాలుగు

నెలలలో 160 రూపాయలు పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఈ వడ్డీ ఎంత ఘోరమునదో న్రాయ నవసరము లేదు. అందుచే ఈ రయతులను కాపాడుట కయి ప్రభుత్వమువారు చర్యకగా సామ్యు నప్పగా నొసంగక తప్పదు. నవంబరు, డిసెంబరు మాసములు ఈ లంకలలో నతికఠిన మాసములు. ఇంతే కాక ప్రస్తుతము కడిపోయిన యిండ్లు నందల కొలది తల దాచుకొనుటకు జనులు కొట్టుకొన నలసి యున్నారు. పశువులు వ్యవసాయ కాలమునకు చావకుండ ఇతర గ్రామములనుండి గడ్డి విశేషముగా పంపబడనలసి యున్నది. వ్యవసాయ ప్రారంభమునకును, కోతలు కోయునాత వరకును (సంవత్సరాదివరకు) వారికి ఉపాధి జఱుగవలసి యున్నది. దాల్చాపంటల పండించు కొనుటకు వీలులేనిచో ఒకసంవత్సరము నకు ఈ దీనాతిదీనులకు సహాయ మొనరింప నలసినద్యును. ఈ సందర్భమున స్పెషల్ జిల్లాధికారుల కరవ్యము స్పష్టము. క్రజలను రక్షించ నలసిన భార శాంతియు వారిది. ఇంతవరకును వారి వ్యవసారమును ప్రవేశము కలుగజేసి కొనవంగునకయి చింతించున్నారము. కయికలూరు తహసీలు గుండు మాజూరును 500 రూపాయలలో 50 రూపాయలే వ్యయ పఱచుటయు, మేజిస్ట్రేటుగారు నియోజ్యు బస్తాలను తీసికొని వెళ్లి పంటపెట్టుట అవసరము లేదని తిరిగి వచ్చుటయు సమాధానము కోరు విషయంబులై యున్నవి. వారు వెళ్ళి వచ్చిన లంకలలోనే బెజవాడ సేనక బ్రాదమువారు రెండు జట్టులుగా బయలుదేరి రెండు దినములలో సుమారు 300 రూపాయలను వ్యయముచేసి జరులప్రాగములను మూడునాలుగు దినములవరకును కాపాడకలుగుటయే తాలూకా ఉద్యోగుల ఉచితభావమునకు రవ్వంత యయినను కారణములేదని స్పష్టపరచు చున్నది. చెన్నపురి ప్రభుత్వము వారువదలు ప్రారంభించిన 15 దినముల నుండియు ప్రభుత్వ సహాయ మిలకలకు ఎంత జరిగినదియో విచారించినచో వారికి పరిస్థితులు తెల్లము కాగలవు. ఒక్క లంకలో మాడుచున్న వానికి నాలుగురోజుల గంజి చాలింత సహాయంబైనను ప్రభుత్వమువారి అధికారులవలన కలుగలేదని మాకు తెలియుచున్నది. ఇటువంటి లంకలు 35 కలననియు ప్రభుత్వమువారెఱుంగవలసి యున్నారు. దేశబాధివులు తను ప్రయత్నిములను వేయిరెల్లు పోచ్చించిన గాని ఉపయోగ ముండునట్లు తోచదు. రెండు జట్టుల సేవ బ్రాదమువారు నాలుగు దినములకు గంజి పోసి రాగలరు. కాని డిసెంబరు నెల అంతము వరకు క్రజలను కాపాడుటకయి వారము దినముల కొక జట్టు అయినను బయలుదేరవలసి యున్నది. ఇదంతయు పొన్నువై నాధారపడుచున్నది. లంకలకు ముఖ్య పట్టణముగు ఏలూరు నారిత వరకును చలనమును జూపకుండుట విచారకంఠము! ఏలూరులోని ప్రముఖులలో నొక్కరొకరే సగము లంకలను కాపాడుటకు సమర్థులు. తగిన యాధికార ప్రతిష్ఠాపనలు లేమిజేసియు అనధికార ప్రతినిధులు సామాన్య విషయములని ఇట్టి సంగతులను కార్యచిర్యాసాక సామసభ్యత్వపు పోరాటముల వలెను శాసనవిర్మాణ సభ్యత్వపు పోరాటముల వలెను గణింపక పోవుటను బట్టియు మన సోదరులకు సహాయము కొరవడుటే కాక పోకిరులగు కొంద రధికార పక్షపాతులవద్ద మన ప్రజాహిత జీవనము పరిశోసంబు నంగుటయు జరుగుచున్నదని వినుచున్నాము. ఇట్టి కాలములలో నాయకత్వమును వహించుటయే నాయకుల యర్హతకు నిదానము. ఈ విషయము జాపక ముంచుకొని మన నాయకు లిప్పుడైన సోదర కష్ట నివారణునకు కంకణబద్ధు లగుదు రని నమ్ముచున్నాము.

గ్రీమెంటు పద్ధతి నిర్మూలనము.

గ్రీమెంటు పద్ధతి నిర్మూలనము ఈ దినము హాస్యమునూచించి పోయెను. మల్లుసుపద్ధతి ప్రభువుయొక్క కొన్ని వాక్యములచే హాస్యజీవప్రభు వాక్యములు వ్యవహారము అనుమాన ముండుచెను. మన స్థానిక ప్రభుత్వమువారు ట్రాన్స్ లంకు ఐ. సి. ఎస్. గారిని సింహళము నెహ్రూగు సింగపూరు లకు బంపగా నా యమమము కౌ ట్రై పో యె ను. మల్లుసుపద్ధతి ప్రభు వాక్యములకు గ్రీ మెంటు పద్ధతి నిలుచునని అక్కము కాదని ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించి కొంతకలక ప్రియి. ట్రాన్స్ లంకును పంపుట గూఢోద్దేశముతో గాదని నిరూపించుటకు ప్రభుత్వము వారు వారి వెనుక విలిపించిరి. సింహళము నెహ్రూగు సింగపూరులలో ఈ లి ల స్థితి గ ములు విచారించుటకు ఒక్క అధికారిని ఒక్క అధికారిని ప్రభుత్వము వారు నియమించునని వాస్తవముండెడిది. ఆ నియామక మిప్పుడు జరిగెనది. గుంటూరు కలెక్టరు మోరీ బొంబు గారిని గౌ. భాక బహద్దూరు అహమ్మదు తంబి నాయకయ్యగారిని ప్రతినిధులుగా సందర్శనిక ప్రభుత్వమువారు నియమించినారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారిందుల కంకెరించివారు. ఈ ఇరువురు కలెక్టరు ను పూర్వపనియు నిర్వేతమైనది. గ్రీమెంటు పద్ధతి నిర్మూలన సమస్య లండనులో విచర్చింపబడునట! ఆ సందర్భమునకు గాక అసిన వివరములను సింహళము నెహ్రూగు సింగపూరులలోని పరిస్థితుల పరిశీలన చేసి నుండు పాదింప నలేదు! గ్రీమెంటు నిర్మూలనమును గురించి ఆలోచించుట సంతోషదాయకమే. అందునకు దయాంతరంబులకు మోరీ బొంబు గారిని మా హౌండ్ల ప్రతినిధి మాన్కకయ్యగారితో చేర్చి పంపుటయు సంతృప్తికరమే. కాని హౌండ్ల ప్రభుత్వమునకును ఈ విషయమున కింకారము లేని యట్లెంచి లండనులో విషయవివర్య జరుగునని ప్రకటించుట మాత్రము మాకర్థము కాలేదు. అందువలన కలుగు ఫలం జేమిటియో యచటయు మాకనుమానంబే.

కొచ్చిరాజుగారు

కాశీనగరము, నవంబరు 17:—కొచ్చిరాజుగారు కాశీ దర్శనార్థముగా విచ్చును నెలలుట హిందూకళాశాలా పాఠశాలలను విద్యార్థి గృహములను గ్రంథాలయములు పరిశోధనా యమును తిలకించి సంతసించిరి.

అంజుమాను పాఠశాల బహుమతులు

హంబాయి, నవంబరు 21:—కల్లెండ్లను ప్రభువుగారధ్యక్షుల వహించి యిటుల నడిచిరి. “హిందూదేశమున పాఠశాలిక వాణిజ్య సాంఘిక నాణ్యత మన విషయములలో నభివృద్ధి అభివృద్ధిచిన కొలదిని దోహదమువారికి ప్రామాణ్య కులకును భావములు పోచ్చివది. యువనలకు కులముల విద్యను లభింపజేయుటకు వీరు సాధ్యులు. కాక దోహదము వారు నాయకులకు గలసి శ్రేష్ఠములకు ప్రాథమిక మాధ్యమిక పాఠశాలల నెన్నెదమట తగినయోపాధ్యాయులను నిర్మించుట యవసరము. ఉపాధ్యాయులకు అభ్యుధి కామునకు పాత్రము కావలెను. యువములకు విద్యాది విషయములలో నభివృద్ధి కాటంకము కలుగుటకు చింతించున్నాను.

ఇలలీనారి ప్రకటనము.

లండను నవంబరు 17:—ఇలలీనారిగారు భూమ్యుల మేము నడచిన కంపెనీములు మన మావ్యవహారము. మేము శత్రువులను తెలిసి కాకొన్నలోమాదిగల ప్రాంతముల ముందుకు పోతిము. రెండు కంపెనీ ఫీరంగులను తెలియలను పట్టుకొన్నాము ఇలలీనారు తెలిపిరి.

పర్రాసువారి ప్రకటనము.

పర్రాసు, నవంబరు 17:—పర్రాసువారిగారు తెలుగు దేశమున ఇండ్లలో చోరులడిగ శత్రువులను తెలియించి అల్లుకుకోవద్ద కంపెనీలు పోచ్చుగా పట్టుబడినవి. వాల్మీసుయొద్ద శత్రునివనమున నెల గూర్చితిమి. పర్రాసు వారు ప్రకటించిరి.

బ్రిటిషువారి ప్రకటనము

లండను, నవంబరు 17:—ఇలలీనారి వద్దమున కొన్ని నుయొద్ద క్రొత్తపాములవై శత్రువులు పోచ్చు. పర్రాసు మా శత్రువులవలన నాల ప్రేలుముగ్గులను తెలిపిరి. 300 గ్గులని నుల పట్టుకొంటిమి. కపూరు గురికొనుటకు మమ్మ శత్రువులు. ఫీరంగులను కాల్చి. పర్రాసు ఆగ్రహముల యొద్ద మేము ఫీరంగులను కాల్చివదని జరుగ నేమోదగాని తెలిపిరి.

బరోపా మహా సంగ్రామము

సోమురంగమున ప్రబల యుద్ధము

జర్జుల తీవ్ర ప్రయత్నములు విఫలమగుట

కర్నూల్ పోరు ప్రారంభమగుట

ఇటలీవారు విస్తారముగా సాత్తున పట్టుకొనుట.

(రైటరు ఏ. సి.)

ఇంగ్లాండు

ముంచబడిన స్త్రీమరులు

లండను, నవంబరు 16.— పోల్స్ డెను (బ్రిటను) బాప్టుస్మ గ్రీసు) లొక్కను (నార్వే) ఓయిజుమండు (స్వెయిను) నౌకలు ముంచబడినవి.

సర్ హార్లెస్ స్ట్రావర్లుగారు జాజ్చక్రవర్తిగారిని సందర్శించుట.

లండను నవంబరు 16.— సేమ సర్ హార్లెస్ స్ట్రావర్లు గారికి ప్రేమార్పిణి చేయించిరి.

లక్షపానుల విరాళము-ఇంగ్లాండు చిప్స్.

లండను, నవంబరు 16.— లాంగుటాట్ ప్రభువుగారు ఇంగ్లాండు చిప్స్కి లక్ష పానుల నిచ్చిరి.

బిరుదములు

లండను, నవంబరు 14.— నురల 1210 మందికి బిరుదము లివ్వబడినది.

భారతీయ నావికులు బ్రిటిషు

యంత్రశాలల వారు

లండను, నవంబరు 16.— నౌకలలో బ్రిటిషు జేతమునకు వెళ్లిన నావికుల కాశబట్టి అచటి యంత్రశాలల వారి నావికులచే పనిచేయించుకొనుచున్నారు. వారిని దాచుచున్నారు. వారిని పోల్సుటకు నౌకలు చాలకాల ముండవలసి వచ్చును. అట్లుండుటకు కొంతకాల పోవుచున్నది. పోలీసువారు విచారణ చేసి యుపయోగము లేకపోయినది. కాన నౌకలవారు ప్రమాదబోవునాకి వ్రాసిరి. వారు శ్రద్ధబూనెదరు.

శత్రు వర్తక కంపెనీలు "త్రేకుమార్కు"లు

లండను, నవంబరు 15.— ప్రజా ప్రతినిధుల సభలో భాషించునట్లు శత్రు వర్తక కంపెనీలను గూర్చి నడుపుచు హంకాంగులోని శత్రు "త్రేకుమార్కు"లను యుద్ధానంతరము మాకు ప్రభుత్వమువారి పరమ చేయవలయునని వ్రాసితిమని చెప్పిరి.

హంకాంగులోని శత్రు వర్తక కంపెనీల పై సలాల పూర్తియైనచో, వానికి మిగిలియున్న సొమ్మును యుద్ధానంతరమునకు ప్రభుత్వమువారి క్రింద నుంచుకొనవలయుననియు, అసొమ్మును చూడ వారికిచ్చినేయుద్ధితి సంభవించుననియు వారి యెఱుఁపబడుననియు, అదియును శత్రు దేశములోని మిత్రదేశములపై పరిష్కారమును బట్టియుండుననియు హంకాంగు గవర్నరుగారికి వ్రాసిరి.

సిందూ దేశ నైనికోద్యోగులు

బహుమానముల నొసంగుట.

లండను, నవంబరు 14.— బెంగాల్ బాన్సుపటాలము లోనివారు మేజర్ గ్రీవ్ తామస్ గారికి పరాక్రమ పతక నొసంగబడినది. వారు నిరంతరాయముగా పరియుచున్న అగ్ని గుండును బడి తమ పోరాటమును ముందుకు దీసికొనిపోయి యుద్ధసాహసములతో శత్రువుల నెదిరించి యోడించిరి. సిందూ దేశ దేశంలోని లాన్సుపటాలమునకు జేరిన బ్రిటిష్ సెంటు క్విర్టర్లుగారికి మిలిటరీ క్రాసుపతక నొసంగబడినది. వారు రెండు పోరాటములలో నొంటరిగాపోయి, శత్రుస్థానమును బట్టుకొనిరి.

బ్రిటిషు రెడ్ క్రాసు నిధి

లండను, నవంబరు 15.— కానాటు ప్రభువు గారు లాండ్స్ డెను ప్రభువుగారికి వ్రాసిన యుద్ధమును బట్టి బ్రిటిషు రెడ్ క్రాసు నిధికి 50 లక్షల పానుల కేసుకొనుటైయు సమకూడినదని తెలియుచున్నది.

ఒక రాజవివాహము.

లండను, నవంబరు 15.— బాటెబర్గ ప్రభువుగారు జాజ్ రాజకుమారునికిని రమ్య గ్రాండుడ్యూకు కుమార్తె నాడాటూ ర్నీ ప్రభిషిణికిని ఈ దినము వివాహమైనది.

సర్ ఆర్థర్ మెక్ మేహాన్ గారు.

లండను, నవంబరు 15.— సర్ ఆర్థర్ మెక్ మేహాన్ గారికి బి. సి. ఎం. జి. బిరుద మొసంగబడినది.

'అరేబియా' నౌకలోని ప్రయాణికులు.

లండను, నవంబరు 15.— 'అరేబియా' నౌకలోని ప్రయాణికులు 30 మంది లండనుకు వచ్చిరి.

జర్జుల సముద్రాంతగ్రాములను

ధ్వంసము చేయుట.

లండను, నవంబరు 15.— జర్జుల సముద్రాంతగ్రాములను ధ్వంసము చేయుటయందు అడ్మిరాలీవారు పూర్తిగా జయము నొందిరిని ప్రభువులసభలో ప్రాప్తప్రభువుగారు చెప్పిరి. మాత్రం విధమున నిర్మింపబడిన సముద్రాంతగ్రాములను ధ్వంసము చేయుటయందు జయింపలే దనుట తప్ప. మానములు గడచు కొలది శత్రునౌకలపై పునయొత్తిడి అధికమగుచున్నది. దాని వలన ఫలము చేకూరుచున్నది.

సెల్టెలుగారి జర్జుల జాతీయత.

లండను, నవంబరు 15.— ఆసాము పి. డబ్ల్యూ. డి. శాఖోద్యోగియగు సెల్టెలుగారు జర్జుల పౌరసత్వమును వదలుకొని 38 ఏండ్లనుండి ఇండియాలో నున్నారు. కాన ఆయనను తొలగింప నవసరములేదని పార్లమెంటు ప్రజల సభలో ఇండియా యంత్ర ప్రభువులచేతులను చెప్పిరి.

మరణము.

లండను, నవంబరు 15.— బ్రిగేడరు జనరలు చార్లెస్ కెన్సిడిగారు మృతికొనిరి.

ప్రాన్న

శత్రువుల శతఘ్నులు.

లండను, నవంబరు 16.— గతరాత్రి శత్రువులు ఆంకరు కు తీవ్రదక్షిణములయందు కిరంగులను తీవ్రముగా కాల్చిరిని జనరలు హేగుగారు తెలిపిరి.

జాజ్చక్రవర్తిగారు జనరలు హేగుగారి

నభినందించుట

లండను, నవంబరు 16.— గత మామిడినములలో ఆంకరుయొద్ద సేనలు మహా పౌరుషముతో విజయమును గడించి సంకులకు చక్రవర్తిగారు జనరలు హేగుగారి నభినందించుచు తిరిగివచ్చినది. కాలుమానము ప్రతికూలముగా నున్నపుడు గూడ మొదటిసారి కండ్లముల నాక్రమింప గలుగుటవలన సామర్థ్యము బాగుగా వెల్లడియైనదని ప్రేమరసం. హేగుగారు కృతజ్ఞతను ప్రకాశింపజేసెడిచిరి.

జర్జులకు ప్రబల నష్టము

పారిసు, నవంబరు 16.— నిన్నను జర్జులకు గొప్ప జననష్టము కలిగినది. వారు కొన్ని వారముల నుండి సేనలను చేర్చుచుండిరి.

సోమునదిపై యుద్ధము

పారిసు, నవంబరు 16.— నిన్నరాత్రి యిట్లు ప్రకటించబడినది:— సోమునదియొద్ద పగలంతయు తీవ్రముగా యుద్ధము జరిగినది. నది కు తీరమునను దక్షిణమునను శత్రువులు తీవ్రముగా తలపడి యోడిపోయిరి. కాని విశేషనష్టముతో నొకమూల స్వల్పవిజయము నొందిరి. సోమునది కు తీరమున లాబోఫ్స్ నుండి బోనావెనీకి దక్షిణమువరకుగల సేనాముఖమునందు తీవ్రముగా కిరంగియుద్ధము సలిపి శత్రువులు ముట్టడి నారంభించిరి. సెయింటుపియర్ వాస్తు అడవికి ఉత్తరపశ్చిమములల శత్రువులు స్వల్పవిజయము నొందిరి గాని ఇతరప్రదేశములందు వారి ముట్టడులన్నియు వ్యర్థములై నవి. సోమునదికి దక్షిణమున శత్రువులు మధ్యాహ్నమున ఎల్లెన్ కోరునుండి సాల్వెన్ అడవివరకు గల సేనాముఖమునందు తలపడిరి. కాని యన్ని చోట్లను వారికి పరాజయముగలిగి వారు మఱల తమ కండ్లకములలోనికి బోయిరి. ప్రస్తోత్య గ్రామపు తూర్పుకొనను మాత్రము వారు స్వల్ప పురోగమమును సలుపగలిగిరి. సోమురంగమున నితరస్థానములందు స్వల్పముగా కిరంగియుద్ధము జరిగినది.

పరాసువారి ప్రకటనము.

పారిసు, నవంబరు 16.— తీవ్రముగా పోరి శత్రువులను ప్రసరియారీ నుండి తరిమితిమి. 7 వ తేదీని మా వశమైన స్థానముల నన్నిటిని నిలుపుకొంటిమి. నిన్నను శత్రువులు 3 డివిజనుల సేనలను రణరంగమునకు బంపి చాల నష్టపడిరి.

ఇటలీ

ఆస్ట్రియనులను వెనుకకు తరుముట

రోము, నవంబరు 16.— గొరిజియాకుతూర్పున ఆస్ట్రియా వారు తీవ్రముగా తలపడగ ఇటలీవారు మరకీరంగులను గాల్చి వెక్కు రిజిమెంటులను పోరాడిరి.

పడ్నాపై కిరంగులను కాల్చుట-పోవుగారి ఆక్షేపణ

రోము, నవంబరు 16.— పడ్నాపై కిరంగులను కాల్చుటనుగూర్చి పోవుగారు ఆస్ట్రియావారిని ముఖ్యముగా నాక్షేపించిరి.

కార్స్లోలో విపరీతముగా సాత్తు దొరుకుట

లండను నవంబరు 16.— కార్స్లోలో లనుండి తమ్మె వ్యయను, తరుమజాలరని శత్రువులచట ఆహార సంహార పదార్థములను విరివిగా చేర్చిరి. ఇప్పు డాసా తంతయు ఇటలీవారి వశమైనదని ఇల్లెస్సాగకో పత్రిక వ్రాసినది. ఇటలీవారి శతఘ్నులు శ్రేష్ఠముగా పనిచేసినదని సెంట్రలు న్యూస్ పత్రిక వ్రాసినది.

పాడ్వా ముట్టడి

లండను, నవంబరు 15.— పాడ్వామీద శత్రువిమానములు దాడిసలిపి ముట్టడించినందువలన 90 మంది మరణించిరి.

బాల్కను

వెనిజలను దొరతనమువారికి మిత్రమండలి

ధనసహాయము.

లండను, నవంబరు 15.— వెనిజలను దొరతనము వారికి మిత్రమండలి 4000 పానులను బడు లిచ్చిరిని రాబర్టు సెసిలు ప్రభువుగారు నడిపిరి.

శత్రువిమానములు-బుఖారెస్టుపై దాడి

బుఖారెస్టు నవంబరు 16.— 8 జర్జుల విమానములు బొంబులు నేసెను. పానులలో 4 గురు చనిపోయిరి. 20 మందికి గాయములు తగిలినవి.

శత్రువుల ప్రయత్నములు

లండను నవంబరు 16.— శత్రువులు ప్రబల సేనా సహాయమున క్రెయోవా ఒకప్పుడాలమీదుగా ప్రోసికోనిపోయి మగ్గి డామ్యూలు మార్గమును తెరచుటకు ప్రయత్నించుచు న్నారని బుఖారెస్టు విశేషి వ్రాసెను.

పరాసు రాయబారి గ్రీసురాజుగారితో
ముచ్చటించుట.

ఏథెన్సు, నవంబరు 16.—జనరలు కోల్చుగారు కనట్టె వైయసు రాజుగారితో రెండు గంటల సేపు ముచ్చటించిరి. ఎకాటరీనీలో జరిగిన చర్యలు మరల జరుగకుండచేయుట, వెని లను కత్తు వైనికోవోగల రాజీనామాలు, మిత్రమండలివారికి వెనిజలను కత్తువారికి రైలుచే సదుపాయములు, మున్నగు విషయములను గూర్చి వారాలోచించిరి.

రష్యా రుమేనియా సేనలకు విజయము

లండను, నవంబరు 16.—కంపోలింగు యొద్ద శత్రువులు సెద్దగ్రంథులను కాల్చుచున్నారు. అవట రుమేనియాపారు శత్రువులను తరిమిరి. జోబ్రుజాకు దిగువను మేము మరల ముందుకుపోతిమి. పశ్చిమ మాల్దోవాడాగో సెల్వోస్లోలలో రుమేనియాపారు శత్రువులనోడించిరి. అట్లునటి ఎడమప్రక్కను జయిలులోయలోను రుమేనియాపారు వెనుకకు బోయిరని రష్యావారు ప్రకటించిరి.

సెర్వియావారి విజయము.

సూలోనికా, నవంబరు 16.—పరాసు సెర్వియను సేనలు తీవ్రముగ పోరి ఫిషలుకు దక్షిణముననున్న శత్రుస్థానముల నన్నిటి నాక్రమించెను. జగ్గను సేనలో 500 మంది పట్టువడిరి. జగ్గనులలో చాలమంది హతులైరి. వారు పారి పోయిరి. ఫిషలునైల్సు గ్రామములు సెర్వియావారి వశమైనవి.

కెర్నానాదిపై యుద్ధము.

లండను, నవంబరు 16.—సెలోనికానుండి పరాసు వారిట్లు తెలిపిరి:—కెర్నాప్రాంతములందు తీవ్రమగుయుద్ధము జరిగినది. 13, 14 వ తేదీలందు సెర్వియనులు అవస్కంధమున విజయము నొంది మజీకోన్ని స్థానములను సంపాదించిరి. జగ్గనులను బల్గేరియనులు సెర్వియనులయొద్దిని భరింపలేక న వెనుకకు ఈశాన్యముననున్న కొండప్రాంతమునకు వెళు కుతుబోయిరి. అంతే అను పురము సెర్వియనుల వశమైనది. సెర్వియనులు పరాసుపారును టోపాడ్కినై పురకు నిరంతరము పురోగమము నులుపుచున్నారు. కెర్నాకు పశ్చిమమున యుద్ధము కొనసాగిప్రాంతము నజకు వ్యాపించినది. కెర్నావంపునద్ద 10, 14 వ తేదీల నడుమ 3200 మంది శత్రువులు పట్టువడిరి. వీరిలో 600 మంది జర్మనులు.

సూలోనికా ప్రకటనము

లండను, నవంబరు 16.—టహానీను సూఫరమునకు తూర్పుననున్న కంకరగ్రామమును బ్రిటిషువారు స్వాధీనముగ వశపరుచుకొనిరి. బల్గరులు నిహునది ఎడమప్రక్కకు పోయిరి. మగమును వ్యమును కరెయుదుండినను మేము సెర్నారంగమున లెగ్గుగా బోరితిమి. సెర్నావంపులో తీవ్రమగు పోరు జరిగినది. జర్మను బల్గరులు తలపడి విశేషనష్టమును బొంది యోడిరి. 400 మంది జర్మనులు పట్టుకొనబడిరి. పరాసు సెర్వియాసేన తైపునికు కుర్తమున జరటకువంకకు పోయెను. సెర్నాకు పడమట శత్రువుల సేకమాసములనుండి బలహిమి కొనిన స్థానములను విడచిపోయిరి. కెనాలి మైగామున పరాసు రష్యాసేనలు శత్రువులను తరిమి మొనాట్టికురి కిలోమీటరులలో నున్న విగోనది కుడిగట్టునకు చేరినది.

గ్రీస్ దేశస్థులు.

ఈజిప్టులోని గ్రీసు దేశీయులు.

అలహాబాదు, నవంబరు 16.—“పయోనీరు” పత్రికకు కెయిరో విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. గ్రీసు అధినివేశము అత్యుత్సాహముతో పనిచేయుచున్నది. కెయిరో నగరమునందు ఒక వెద్దసభ జరిగినది. అందు ఈజిప్టులోని గ్రీకులు వెని జలస్, ఎడ్మిరల్ కండురి యోటిస్ పక్షమువారని తీర్మానించి గ్రీకుజాతియైత్యమునకు భంగకరమగు కాన్ ఫెట్టెను రాజవర్య అక్రమముని ప్రకటించిరి. అలిష్టాండియా. పోర్టుసెడ్డు పుగములలోనివా రందఱును ఈ తీర్మానముల నంగీకరించిరి. నూడెక్లోని వారలును, ఇతర ప్రదేశములలోని గ్రీకులును వారిని అనుమతించిరి. వెనిజలస్ గారును, అడ్మిరల్ కండురి యోటిస్ గారును, జనరల్ డాంగ్లిస్ గారును తమ అభివందనము లను తంతివార్తల మూలమున సభకు తెలిపిరి. అ సేతులు వెని డిస్ పాక్షితులు వారికి ద్రవ్యసహాయము మున్నగు సాహాయ్యముల నొనర్చు నిశ్చయించుకొని చందాలను చేసికొనిరి. జాతియోధ్యమున భాగ్యము ఈజిప్టున గ్రీకుల కుటుంబములకు వసతు లేవబడబడినది. 500 మంది విచ్చిక సేనకులు వైనికులుగా చేరిరి. వీరిని సెలోనికాకు పంపుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి.

సెర్వియావారికి గొప్ప విజయము.

లండను, నవంబరు 16.—పరాసువారి సహాయమున మేము 14వ తేదీని టెపవికుకు దిగువనున్న స్థానముల నన్నిటిని వశపరుచుకొంటిమి. హతశేషులగు జగ్గనులు పారిపోయిరి. 500 మంది వైనికులను 7గు రహస్యగులను పట్టుకొంటిమి. వారికిన సాత్తు వివరము తెలియదు. ఫిషకునైల్సు గ్రామములు మావశ మైనవని సెర్వియావారు ప్రకటించిరి.

దక్షిణాఫ్రికా

నైగిరియాలోని శత్రుసాత్తుల అమృతము.

లండను, నవంబరు 15.—నైగిరియా రాష్ట్రములో మొదటిదినపు అమృతమువలన 3 లక్షల హనులు నశుకూడినవి.

ఈజిప్టు

మిత్రమండలి విమానములదాడి

లండను, నవంబరు 15.—నిన్నటిరాత్రి మిత్రమండలి విమానములు మఱల నుఖాచాపురమునైనను, శత్రుశిబిరముల మీదను, నిలుక సామగ్రుల స్థానములమీదను 400 పౌండ్ల బాంబులను వర్షించెనని ఈజిప్టునుండి తంతివార్త వచ్చినది. శత్రు శిబిరములకు విశేషనష్టము గలిగినది. నుక కమానములు సురక్షితముగ తిరిగివచ్చిరి.

జర్మనీ

జర్మను రాజనెత్తిని మరణము

లండను, నవంబరు 16.—యుద్ధమునకు ముఖ్యకారకుడును వియన్నాలో జర్మనురాయబారియునగు కాంటు వారు ట్రాప్సిక్కిగారు మృతిపొందిరి.

జర్మను వైమానిక దళాధిపతి

ఆమ్స్టర్డం, నవంబరు 16.—జనరలు వాసు హోఫ సెరుగారిని వైమానిక దళాధ్యక్షునిగా జర్మనులు నియమించిరి.

బ్రిటనుపై ఇంకొక యభియోగము.

ఆమ్స్టర్డం, నవంబరు 15.—“లిట్లెగ్ న్యూస్” పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—బ్రిటిషువారి దురహంకారమే జర్మనీ దేశమంతటిని చుదుగుండు సామగ్రి కర్మాగారముగా చేసినది. 1916 వ సంవత్సరమున బ్రిటిషు వారితో నిజమగు యుద్ధము జరుగునని 1914 వ సంవత్సరమున కిచెన్ ప్రభువుగారు చెప్పిపన్నడు మేము హేళన చేసితిమి. అటుతరువాతనే బ్రిటిషువారు మాకు దుర్భరులగు శత్రువులనియు, వారు మమ్ముగొల్పుటకు సర్వవిధముల ప్రయత్నించు చుందురనియు మే మిప్పు డెరిగితిమి. ప్రయత్నమును సఫలీ కృతము చేసికొనుటకు బ్రిటిషువారు తమ జాతీయ స్వాతంత్ర్యమును గోల్పోవుటకు ఈయ కొనుచున్నాని తెలిసినది.

చీనా

చీనాలో బ్రిటిషు నసతులు.

లండను, నవంబరు 16.—హంకాంగు-హం ఫు-య్యోస్సీ ఎసియాస్పీ బాంకుల సంబంధమువలన బ్రిటిషువారి వనరులకు నష్టముకలుగలేదు. చీనా దొరతనమువారు బదుల్లములకముగ బ్రిటిషు బాంకులకును ఋణకాతలకును బాధమును కలిగించిరి. కాన నెట్టిమార్పును గూడ బ్రిటిషువారికి ప్రయోజనముగను జగ్గనుల కనుకూలముగను జరుపజేయులేదు.

హాలండు

జచ్చినాకలు-జర్మను జలాంతర్గామి.

లండను నవంబరు 16.—హాలండు సముద్రతీరమున హాలండు యుద్ధనౌకల ఎదుట హాలండుపతాకములు గల నౌకలవైని జర్మను జలాంతర్గామి గుండ్లను వదలెనుగాని గుండ్లు తగులలేదు.

స్పెయిను

స్పెయినులో జర్మనుల ప్రోత్సాహము.

లండను, నవంబరు 16.—పెడ్రెడులో జర్మనుల కనుకూలములగు పటముల నితీవల ప్రదర్శించి గాని చేమేకరు పటముల నిపుడు ప్రదర్శింపగా ప్రదర్శింపకుండ చేయుటకు మెడిడులోని జర్మను రాయబారి సోగోసువారిని పంపించెను.

దేశీయ తంతివార్తలు

(మా విలేఖకుని వ్యవహారం)

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన తంతివార్త.

ఫిట్లీ, నవంబరు 16:—14 వ తేదీనకు ఈ తంతివార్తను రాజప్రతినిధిగారు పంపిరి.

ఊర్ల రంగము.

నందు దట్టముగ పడుచుండగ వెలుతురు రాకమును పే ఆంకరు కిరుప్రక్కలను బ్రిటిషువారు తలపడి 5 మైళ్ళ రంగమున చొరబడి సురక్షితమగు నెంటు పారివినను గ్రామము నాక్రమించి చాల నష్టమును కలిగించిరి. ఇంతవరకు 3300 మంది ఖైదీలు లెక్కకువచ్చిరి. ఇది జగ్గనులు చాల బలభరచిన ముఖ్య రంగము.

పరాసు రంగము.

ముఖ్యమున మేమియులేదు.

ఇటలీ రంగము.

ఫిగెంగులమ్రాత హెచ్చినది.

రష్యా రంగము

రషీయాలో చాలిష్టి కుర్తమున పోరుజరుగుచున్నది.

రుమేనియా రంగము.

రష్యావారి సహాయమున రుమేనియావారు స్థిరపడిరి. చిన్న చిన్న టెలుపు లిరుపిటలవారికిని కలిగినవి. కంపోలింగుకు వాయువ్యముననున్న కాండిస్టేని పట్టుకొంటిరుని శత్రువులనిరి. డ్రాగోసెల్వేయొద్ద రుమేనియావారు సాధనములను విలుపు కొనిరి. వల్గ్రాను కనుగుప్రాంతమున శత్రువుల యొద్దికి ప్రబలముగవుచ్చి. బోస్నోవాను ఆస్ట్రీయనున పోరు హెచ్చుగా నున్నది. రష్యా రుమేనియాసేన జోబ్రుజాలో కొద్దిగా ముందుకు వెళ్లెను.

సెర్వియారంగము.

సెర్వియావారు పరాసు శత్రువులలో సహాయమున కి నాయొద్ద జర్మను బల్గరుసేనను చురలనోడించి మొనాట్టికు కు తూర్పున 17 మైళ్లలోనున్న యొక గ్రామమును పట్టుకొనిరి. శత్రువులు 5 సారులు తలపడగ నోడించి మైలుగూము వరకును సారపోలిరి.

విమానముల చురుకుదనము

చాలచోట్ల విమానయుద్ధములు జరిగినవి. ఉక్రెయిను నౌకాశ్రయమువైనను అటున్న యుద్ధనౌకలవైనను బ్రిటిషు నౌకావిమానములు గుండ్లనువదలెను. రీన్నావానివాగూడ దాడి సఫలమైనది. వెలెస్టినులో 3 శత్రువిమానములు నేల గూల్చబడెను. వెసిడోనియా రంగమున సక్రమకు ఈ శాన్యమున 16 పరాసువిమానములు బొంబులను వదలెను.

నిర్బంధవ్రాతపు పద్ధతి తొలగించుట.

సింలా, నవంబరు 16:—ఇండియా దొరతనము వారి ప్రకటనము. నిర్బంధ వ్రాతపుపద్ధతిని తొలగించు విషయము త్వరలో లండను నగరమున దర్శింపబడును గాన సింహాశ్రమ. నులయా రాష్ట్రములలో కూలీలధిని గ్రహించి వచ్చుటకు ఇండియా దొరతనమువారి అనుమతివైని చెప్పి పురి దొరతనము వారు గుంటూరు కలక్టరు మజ్జరబాంకుస్ వి. సి. ఎస్. చెన్నపురి శాసనసభలో అధికారి సభ్యుడు మా. ఖానుబహదూరు అహమదు తంతివర క్త్యారుగాల్లను నియమించిరి. మొదట మా. సి. సి. ధాడంటురుగారిని పంపనలెనని తలచిరిగాని ఇతర కారణముల వలన వీలులేక పోయినది.

ఇండియాదేశ రక్షక శాసనము.

గనుల యజమానులు.

కలకత్తా, నవంబరు 15.—దొరతనమువారు కోరినవో గనుల యజమానులు ఖనిముల నన్నిటిని దొరతనమువారికిచ్చి వేయవలెను. అందులకు వారికి కలిగిన నష్టమునకు పరిహార మిచ్చబడవని ఇండియా డెంటులో ప్రకటింపబడినది.

విలాసవివరి.

లాహోరు నవంబరు 15.—ఒక నూరుప్రక్కగాగు సేను చుద్దాహ్ను డెట్టియముదీర్లల సహాయముకొనుక కన నెంటు పారిశాలలో చిత్రవస్తు చిత్రయమును ప్రారంభించిరి. ప్రభిన్నగావు నిధి కు 1000 ల నిచ్చిరి. చాలమంది క్రీస్తుమునకు చిత్రవస్తువుల నిచ్చిరి. కన నెంటులోని మార్తెలును బోధకలును తిగిన విరావులులను చేసిరి. డెన్లయరు బాంకు ప్రకాశింపబడినది.

దక్షిణ హిందూస్థానము.

ఒకడు మరెవ్వరిని సరికి ఆకాశ రామున్న
ఉత్తరములు వ్రాయుట.

హైదరాబాదు, నవంబరు 16:— నైజాముగారి సేవక
వ్యమలోని మేజరు బారెట్ అనునతడు; హెచ్.ఎస్. ఫోలో
గారి భార్యకు "నిర్భర్త దుర్మార్గుడు, దౌష్ట్యముతో అందరిని
హరించుకు ప్రతికూలము ఎల్లప్పుడును ఇతరులతో విరోధములు
కల్పించుకొనుచుండును. అందుకలనే నీకుమారులలో నొకడు
కాలభర్తయు నొండెను. జేపు దిట్టివారిని క్షీంపక మానడు"
అని ఆకాశ రామున్న ఉత్తరము వ్రాసెనని ఫోలోగారు బారె
టు గారిమీద కేసు తెచ్చెను. కేసువిచారణకు 22-వ తేది
వాయిదా వేయబడినది.

బొంబాయి

పోలకుగారికి విందు

బొంబాయి, నవంబరు 16:— సేతు సాయంకాలము
హిందూజాత సేవక సంఘమువారు హెన్రీ ఎస్. ఎల్. పోలకు
గారికి విందు చేసిరి. భారతీయులు యుద్ధమున పాలుగొనుట
వలనను దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులై చిక్కిన వాహక
వ్యమము కండు కంసెలెల్ సేర్వించి ఖర్చు చెచ్చుములకు లెక్క
సేయక పనిచేయుటవలనను అచటి పాశ్చాత్యుల భావము
చాలవరకు భారతీయుల కనుకూలముగ మారివది. వాహక
వ్యమముగ సేర్వించిన ఆఫ్రికాజాతీయుల కిచ్చు శత్రుముకంటె
గూడ భారతీయులకుచాల తక్కువజీత మిచ్చుచున్నారని
పోలకుగారు పేర్కొనిరి.

బొంబాయి దివ్యజ్ఞాన సమాజము.
ఆత్మపరీక్ష.

బొంబాయి నవంబరు 16:— మధ్యహస్తములవారు
అసిలిసెంటుమ్యుగారిని బహిష్కరించుట అక్రమమని బొంబాయి
దివ్యజ్ఞాన సమాజమువారు సేతు సాయంకాలము సమాజేత
మై తీర్మానించిరి.

బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసభ.

బొంబాయి, నవంబరు 16:— ఈసభకు నాసిక్లో
జరుపుటను గూర్చి ప్రత్యేకాహ్వానము లేకుండ తీర్మానము
జరుపరాదని చిరునవ్వులు నెలకొన్న గారు అహమదాబాదు
సభలో నాక్షేపించిరి; కాననాసిక్ లిజ్లాకాంగ్రెసు సభవారి
పుడాహ్వాన నుండిరి. రాష్ట్రీయసంఘము వారను మతిచిరి.

బంగళము

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము

కలకత్తా, నవంబరు 16:— కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము
నందు విద్యార్థులు పట్టభద్రులైనవెవరు గణపవలసిన విద్య
వారికకు వ్యయమును చక్కగా వినియోగించుట
యన్న కు విషయములను గూర్చి చర్చించుటకు
ప్రభుత్వము వారికి ప్రత్యేకసంఘమును ఏర్పాటుచేసిరి. ఆ
సంఘమువారు డిసెంబరు 4 వ తేదీని సమావేశ మగుదురు. ఈ
సంఘమువారు హిందూ అనుతోషముఖ్యంగా కార్యక్షులు. వీరు
గాక మరెవరి సభ్యులుగలరు.

కలకత్తా హోకోర్టు.

కలకత్తా, నవంబరు 16:— షిల్ కాలపు నెలపులు ముగి
సివని. ఇప్పుడు తిరిగి హోకోర్టువిచారణ ప్రారంభమైనది.
ప్రస్తుత అలెగ్జుముగా వచ్చుటచే నెలపులలో స్వచ్ఛేదమునకు
వెళ్లిన న్యాయమూర్తులు స్టేచరు-ట్యూనసు-గ్రీవు-వాలెస్
గార్డు నిన్నును బొర్టకు రాజాలకపోయిరి. వారు శనివారము
గాటికి కలకత్తాకు రావచ్చును. సోమవారమునాడు కోర్టుకు
వచ్చెదరు.

ధిల్లీ

సర్ జార్జ్ బార్నెసుగారు.

వీరు ఢిల్లీకి వెళ్లిరి.

సేనాధిపతి గారు.

వీరు సింలానుండి ఢిల్లీకి వెళ్లిరి.

సర్ చార్లీ లూకిసు గారు.

ఈసమ జనరలు సర్ పార్సీ లూకిసుగారు సోమవారము
నాడు బస్రానుండి బొంబాయికి పర్యటించిరి. వీరు ఢిల్లీకి
వెళ్లిరి.

బర్మా

ఒకపత్రికాధిపతిపై మానసస్థాభి యోగము.

రంగూను, నవంబరు 16:— "రంగూను వర్తమానం"
అనుపత్రిక సంపాదకులగు సి. ఎస్. అప్పయ్యగారు ఈజిప్ట్
బరు 20 వ తేదీని ఇద్దరు మహమ్మదీయులు ప్రజోపయోగము
కొఱకు చందాలను బ్రోవుచేసి తరువాత తమ పేరుననే ఆచం
దాలతో ఒక మోటరు ఆటబుక్కులను బండిని గొని ప్రభుత్వము
వారి కొనసగి తమ పేరు బయటివచ్చుటకు చేసి యొక వార్తను
ప్రకటించిరి. ఈవారతవలన తమకు మాననష్టము గలుగునని
మహమ్మదీయు లిద్దఱును కేసు చేసిరి. పత్రికాధిపతిపై సేరము
స్థిరపఱచబడెను, 28 వ తేదీని ముద్దులు పక్షపు నాకులను
విచారించెదరు.

రంగూను వార్తలు.

రంగూను, నవంబరు 16:— రెండవ అర్ధసంవత్సరము
నందు 1,04,52,069 యకరములలో వరిమైదు సేయబడినది.
అనగా మొదటి అర్ధసంవత్సరము కంటె 8307 యకరములు
తక్కువ. వీనిలో 1,03,16,274 యకరములు ఫలిమననినమ్మ
బడుచున్నది.

న్యాయస్థాన వార్తలు

జ్జిటాను పోలీసు కోర్టు.

భాక్ బహద్దరు బజ్జిలా సాహేబుగారు.

ఫోర్టు సేవను గడవించ

పోలీసువారి కేసు.

భారతీయులపై నేరారోపణము

నవంబరు 17 శుక్రవారము.
ఈకేసు మరల నేటిదినము మూడుగంటలకు ప్రారం
భింపబడెను. దక్షిణ ఇండియా రెయల్స్ ఏజెంటుగారి కార్య
దర్శి ఫాస్టెగారిని క్యామాగ్రాఫుగారు క్రాసు విచారణ చేసి
రి. శ్రీపతిరావు కొన్ని కార్డులను పట్టుకొని మూకలోనికి బోయె
ను. ఎవరిమీద నైన రాళ్లను రుద్దివదియు లేనిదియు నతడు
చూడలేదు. రాళ్లను తీసినవారి నతడు పోల్చుగలడు. సాక్షి
కృష్ణారావుగారిని జనములో జూచెను. వారి చేతులలోపుస్త
కములు లేవు. సాక్షి వారిని విశ్వాస్థిగ భావించెను. కృష్ణ
రావుగారి రెకరిని గొట్టగా సాక్షి జూడలేదు. కృష్ణ
రావుగారికి నెత్తురు కాయటయు నతడెఱుగడు.
క్యామారావుగారి క్రాసు పరీక్ష పూర్తి యయిన పిమ్మట నీ
సాక్షిని ప్రాక్టీజిగారు క్రాసు విచారణ చేసెదరేమో తెలు
ప మనగా ప్రాక్టీజి గారులు జేయనని చెప్పిరి. పిమ్మట
కేసును చేపట్టి వాయిదా వేయవలసినదని ప్రాక్టీజిగారు
కోర్టువారిని కోరిరి. కేవలదినమున 12-30 గంటలకు మరల
కేసు విచారించబడును. బొర్టుగారి వాదనలు మొదటను,
పిమ్మట క్యామారావుగారి వాదనలను విచారించబడును.
సోమవారమునాడు శిక్ష విధింపబడును.

మదరాసు హోకోర్టు.

న్యాయమూర్తులు ఐలింగు శ్రీనివాసఅయ్యంగారులు.
విజయనగరము మహారాజుగారి కేసు.
గోదావరినది గుడ్డమున్న (11000)ల ఎకరముల విస్తీర్ణము
గల భూమినిగూర్చి విజయనగరము మహారాజుగారికిని దొర
తనమువారికిని తగాయిదా వచ్చెను. 1887వ సంవత్సరములో
నీలంక ఉత్పత్తి యయ్యెను. ఇప్పుడు దొరతనమువారు దాని
పై పన్నును విధించిరి. ఇదివరలో నాభూమిపై పన్నుపడి
యున్నదనియు, అది గోదావరి నీటి ప్రవాహమువలన
అసలు భూమి నుండి వేరుచేయబడినదేగాని
గోదావరి ఒండువలన గలిగినది కాదనియు మహారాజుగారి
వాదన ఇదివరలో వానిపై పన్ను పడలేదనియు, అది గోదా
వరి ఒండువలన క్రమక్రమమున పెద్దవిగా నయ్యెననియు దొర
తనమువారి వాదన. ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు మహారాజుగారి
పక్షమున వాదించిరి. వీరు ఎడ్వోకేటు జనరలుగా నియమింప
బడక పూర్వము ఈ కేసులో పని చేసియుండుటచే నిషే
ధము వారే మహారాజుగారి పక్షమున వాదించిరి. దొరతనము
వారి పక్షమున దొరతనమువారి స్టేడరు వాదించెను. న్యాయ
మూర్తులు కేసును మహారాజుగారి పక్షమున తీర్మానించిరి.

హోకోర్టు విచారణ ఏర్పాటులు.

ముఖ్య న్యాయమూర్తి	మొదటి అప్పీల్స్
న్యాయమూర్తులు	
న్యాయమూర్తి	మొదటి అప్పీల్స్
శ్రీనివాస అయ్యంగారులు	
న్యాయమూర్తి	సిటీ సివిలుకోర్టు అప్పీల్స్
అయ్యంగారులు	
న్యాయమూర్తి	రెండవ అప్పీల్స్
ఫిలిపు గారులు	
న్యాయమూర్తి	రెండవ అప్పీల్స్
సేపీరు గారులు	
న్యాయమూర్తి	రెండవ అప్పీల్స్ (గురువారము మాత్రము)
సేపీరు గారులు	
న్యాయమూర్తి	మొదటి మామూలీజులు మాత్రము (క్రిమినలుపని రెండవ అప్పీల్స్)
సేపీరు గారులు	
న్యాయమూర్తి	సోమ, మంగళ, బుధ, శుక్రవారములు దావాలను పట్టెదరు
సేపీరు గారు	
న్యాయమూర్తి	శుక్రవారమునాడు మాత్రమే దావాలు పట్టెదరు.
సేపీరు గారు	
న్యాయమూర్తి	అసలు దావాలు. దివానా దావాలు. కాగితముల నిచ్చుటయును సోమ వారమునాడు ఛాంబరు పనియును చేసెదరు.
ట్రాటరుగారు	

Burma.

Rangoon News.
Rice-Crop Estimate.

RANGOON, November 16.
The second forecast summary of the rice crop in Burma for the year 1916-17 estimates the total area with rice 10,452,069 acres, a net decrease of 8,307 below the figures of the first forecast. The total area likely to mature is 10,316,274 acres.

The Defamation Case.

RANGOON, November 16.
Charges of defamation against Mr C. S. Appiah Editor and publisher of the "Rangoon Varthaman", have been framed by the Western Sub-Divisional Magistrate, in that he had on the 20th October 1916 published an article in the newspaper containing imputations that the complainants Messrs. M. P. Maricar and D. K. Syed Maricar had collected money for public purposes and then contributed in their own names and presented a motor ambulance to the Government for the purposes of self-advertisement, intending thereby to harm their reputation, an offence under Section 400 I. P. C. The accused pleaded not guilty to both the charges. The 23th November has been fixed for defence evidence.

PUNJAB.

A Fancy Fair.

LAHORE, November 16
Lady O'Dwyer opened this afternoon a fancy fair at the Convent School in aid of the distressed Belgian Children now in Belgium for whom Lord Mayor of London has just issued a special appeal. Lady O'Dwyer presented Rs. 1000 as gift in aid of the Belgian Children. There was a fine collection of fancy materials and the Mothers and Sisters of the Convent made every arrangement worthy of the occasion. Devonshire bind was in attendance.

SOUTH INDIA.

Anonymus Letters to a Wife.
Sensational Case at Hyderabad.

HYDERABAD November 16.
The City Criminal Court was crowded today for the first hearing of the case in which Mr. H. N. Pahlow charged Major Barrett (Nizam's Service, retired) with sending his wife anonymous letters of a defamatory and intimidating nature. The complainant alleges that he and his wife were distressed to receive the letter which runs as follows: -
"Mrs. Pahlow, Madam, you lost one child by the wicked acts of your husband. Again now he is defying his Maker by trying to injure his neighbours and inciting a fight. The wrath of God must sooner or later overtake such a man."
Yours in good faith,
OBSERVER.
It is further alleged that the same day a friend of his received a letter signed by the accused containing similar sentiments. When the complainant's child died, the accused had said in the presence of several friends that he was pleased as it was the result of the complainant's many wicked acts. The case was adjourned to the 22nd

The Central Hindu College.
H. H. the Raja of Cochin Visits.

BENARES, November 17.
His Highness the Raja of Cochin visited the Central Hindu College and School Yesterday. His Highness inspected the science laboratories, library and hostels attached to the two institutions. His Highness was accompanied by the Secretary and seemed to be pleased with what he saw.

BRIEF TELEGRAMS.

Sir George Barnes leaves for Delhi to-day.
H. E. the Commander-in-Chief left Simla for Delhi yesterday.
Surgeon-General Sir Paredy Lukis returned on Monday from a visit to the Joint War Committee's Red Cross Depot at Basrah.

THE GREAT WAR.

FURIOUS BATTLE ON THE SOMME.

Desperate German Attempts Defeated.

THE LULL ON THE CHERNA BROKEN.

The Italians Take Unprecedented Booty.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Sir Arthur McMahon G. C. M. G.

LONDON, November 16.
The G. C. M. G. has been conferred upon Sir Arthur McMahon.

The "Arabia" Disaster. Passengers Reach London.

LONDON, November 16.
Thirty passengers of the "Arabia" have arrived in London.

Enemy's Property in Nigeria. First Day's Sale.

LONDON, November 15.
Nearly three hundred thousand sterling was realised on the first day of the Nigerian sale.

Sir Harold Stuart Visits the King. King George to-day received Sir Harold Stuart.

LONDON, November 16.
Lord Llangattock bequeathed one hundred thousand sterling to the Church of England in Wales.

Steamers Sunk.

LONDON, November 16.
The following steamers have been sunk—British, "Polpedn," Greek, "Barbars," Norwegian, "Lokken," Spanish, "Oizmend."

A Royal Wedding.

LONDON, November 16.
Prince George of Battenberg and Countess Nada Terby, daughter of the Grand Duke Michael of Russia, were married to-day.

Enemy Trade-Marks and Firms. Government Action in Hongkong.

LONDON, November 16.
Mr. Bonar Law announced in the House of Commons that the Governor of Hongkong had been instructed to place the enemy trade marks under Government control till the end of the war.
He had also asked the Governor to report regarding the liquidation of the enemy firms. The balance of the proceeds, after liquidation, would be in the hands of the Government and the ultimate disposal thereof would not be settled until the conclusion of peace and would presumably depend upon the action of the enemy in regard to the Allies' private property in the enemy's countries.

Rewards for I. A. Officers. Deeds of Splendid Gallantry.

LONDON, November 16.
The "Gazette" announces that the Distinguished Service Order has been conferred on Major Gwyn Thomas of the Bengal Lancers. He advanced through a heavy barrage and rallied and led forward his troops with great skill, determination, and splendid courage. The Military Cross is conferred on Lieut. G. M. Fitzgerald, of the Lancers, Indian Army. He led his squadron forward under heavy fire, capturing and holding an enemy position. Later he remained behind to rescue the wounded men and displayed courage and determination throughout.

British Red Cross Fund. Exceeds £5,000,000 Sterling.

LONDON, November 15.
A letter from the Duke of Connaught to Lord Lansdowne mentions that the British Red Cross Fund now exceeds five million sterling.

Destruction of German Submarines. Admiralty Exceedingly Successful.

LONDON, November 15.
In the House of Lords Lord Crew said that the Admiralty had been exceedingly successful in destroying submarines.

It was a mistake to suppose that success had not been attained in dealing with those of the latest pattern. The Blockade had become more and more effective as months passed.

The British Interests in the Far East.

LONDON, November 16.
McKenna stated in the House of Commons that there was no evidence that the relations between Hongkong and Shanghai and Deutsch Asiatische Bank had prejudiced the British interests or prestige in the far east. Service to the Chinese Government in the way of loans had benefitted British bank and British bondholders and no alteration of present arrangement would probably benefit the German and injure the British interests.

Obituary.

LONDON, November 16.
Death is announced of Brigadier-General Charles Kennedy.

Mr. Certel of German Nationality. Important Statement in Commons.

LONDON, November 15.
In the House of Commons Mr. Chamberlain stated he was satisfied that there were no grounds for dispensing with the services of Mr. Certel of Public Works Department, Assam, who had lived in India for thirty-eight years and previously renounced his German nationality.

Enticement of Indian Seamen by the British Mill Owners.

LONDON, November 16.
Steps are being taken by the Board of Trade to prevent enticement of Italian seamen for work in mills and factories in the United Kingdom. Liverpool Steamship Owners Association drew attention of the Board of Trade to the increasing prevalence of desertion of "lancars" from ships trading to east. The Association said that at about that time desertions were occurring from every ship. It has been found these men were being employed after desertion in various oil-mills and other works in or near Liverpool and it was believed there was an organised attempt to entice men from ships into more remunerative employment ashore. Police had taken the matter up, but without result. Ship owners were experiencing difficulty in identifying men as ships could not be detained, and as soon as a ship had left, there was nobody to identify a seaman as being a member of the crew and naturally deserters changed their names. The Association requested the Board to give notice calling its attentions to the number of desertions which had taken place and notifying that any one harbouring deserters would be guilty of an offence. This suggestion was accepted by the Board of Trade after communication with the India Office and suitable notice drawing attention to the provisions of the Merchant Shipping Act has been or is being issued.

Latest Honours.

LONDON, November 14.
Latest war honours list is the longest and contains 1210 names. Thirteen of those included are commanders of thanks.—"C. & M. Gazette"

France.

Considerable Shelling on the Ancre.

LONDON, November 16.
General Haig reports that there was considerable enemy shelling during the night north and south of the Ancre.

Great British Success. King's Congratulations to General Haig.

LONDON, November 16.
King has sent a message to General Haig heartily congratulating him on the great success of his gallant troops during the past three days on the Ancre. This, further capture of first-line trenches amid special difficulties of recent wet weather, message says redounds to credit of all ranks. General Haig replied expressing his grateful and respectful thanks.

Paris Communique.

PARIS, November 16.
This afternoon's Communique says: After obstinate fight, we cleared the enemy out of Pressoire and our gains of the 7th inst. have been entirely held. The enemy sustained very heavy losses in yesterday's attacks in which he employed troops belonging to three divisions.

TELEGRAMS.

Most Sanguinary Defeat of the Germans.

PARIS, November 16.
It is semi-officially stated that yesterday's German defeat was one of the most sanguinary of the war. The enemy had been bringing up reinforcements for weeks.

Furious Battle on Somme. Desperate German Attacks on French Lines. Enemy Lose Heavily.

LONDON, November 16.
PARIS.—Last night's communique said:—A furious battle continued all day on the Somme front. The enemy attempted a powerful effort with great effectiveness north and south of the Somme, but was simultaneously baffled by French resistance and only gained limited advantages at the cost of heavy losses. The attack, north of the Somme, was made after an intense bombardment on a front from Les Beuufs to south of Bouchadesues. The enemy gained a lodgment on the north and west edges of St. Pirre Vaast Wood, but everywhere else the attacks collapsed under machine gun and curtain of fire. The Germans south of the Somme renewed their attacks in the afternoon on a front from Ablaincourt to Chaumes Wood. Desperate fighting ended in the defeat of the Germans who suffered sanguinary losses and returned to the trenches except in the eastern part of the village of Pressoire where they made progress. There was an intermittent cannonade on the rest of the front.

British Communique.

LONDON, November 17.
General Haig last night said: The enemy has bombarded our new front northward of Auzer, especially in the vicinity of Beaumont. Our artillery caused several explosions. We have taken 303 more prisoners. There has been considerable hostile shelling on our front between Le Sars and Gueudecourt. We bombarded the enemy lines in the Souchez and Armentieres areas.

Paris Communique.

PARIS, November 17.
Last night's Communique said:—On Somme the enemy parties that had gained footing in the group of houses northeast of Saillyel have been ejected. Artillery firing has been vigorous in the region of Ablaincourt. The enemy aeroplane was brought down near Chaumes.

BALKAN.

Fierce Fighting on Cerna. Serbians Capture a Village.

LONDON, November 16.
An Official French Message from Salonika says: After a lull, fierce fighting was resumed in the region of the Cerna. The Serbian offensive was developed on the 13th and 14th November resulting in fresh successes. The Germans and Bulgarians retired in the vicinity of hill No. 1,212 northeast of Iven closely pressed by the Serbians who captured the village of Cinge. The victorious march of the French and Serbians continues in the direction of Lepadci. Fighting west of the Cerna has spread to the Kolan region. 3,200 prisoners have been taken in the Cerna loop, between the 10th and 14th November. They include six hundred Germans.

Serbian Success.

LONDON, November 16.
SALONIKA.—The French and the Serbians, after fierce fighting, have captured all the enemy positions south of Tepavci, taking five-hundred prisoners from among German defenders who fled after losing heavily. The Serbians occupied villages to Tepavci and Gules.

A Great Serbian Success.

LONDON, November 16.
A Serbian Communique says: With the co-operation of the French, our troops on the 14th instant captured all positions southward of Tepavci. The German defenders, who escaped annihilation or capture, fled. Five-hundred men and seven officers were captured. Booty has not been ascertained. The villages of Tepavci and Gules were stormed.

Communique from Salonika.

LONDON, November 16.
Communique from Salonika states that the British have brilliantly carried the village of Kukaracki on the eastern shore of the Lake Lahinos. The Bulgarians fell back to the left bank of the Nihor river. Despite rain and snow, our offensive on the Cerna front continued successfully. The battle in the loop of Cerna has been very bitter. Violent Teuton-Bulgar counter-attacks have been sanguinarily beaten back, four-hundred Germans being captured. The French and the Serbians advanced north of Tepavci towards Jaratok. The enemy west of Cerna abandoned his principal position which he had fortified for months. The French and the Russians, pursuing the enemy in the plain north of Kenah, have reached the right bank of the Viro river, six kilometres of Monastir.

ITALY.

Austrian Attacks mowed Down.

ROME, November 16.
Austrians have been desperately attacking east of Gorizia, where Italian machine guns have mowed down whole regiments.

Enemy Air Raid on Padua.

LONDON, November 16.
A telegram from Rome says there were ninety fatalities in the air raid on Padua.

TELEGRAMS.

Pope's Protest.

ROME, November 16.
Pope has energetically protested to Austria against bombardment of Padua.

Unprecedented Booty on Carso

Grottoes.

LONDON, November 16.
"The Messagero" states that an unprecedented quantity of booty has been taken on Carso Grottoes from which the enemy was confident he would not be driven out were stored with food, munitions and material. "C. and M. Gazette."

The Italian Artillery.

LONDON, November 16.
The "Central News" states that the enemy tributes to scouts reports show that the Italian artillery is highly successful. "C. and M. Gazette."

Italian Official Statement.

LONDON, November 16.
An Italian Official Statement says: We have reoccupied trenches eastward of Gorizia which, as reported in Wednesday's Communique, we had evacuated. We repulsed counter-attack and slightly advanced in Hudilog sector on Carso, taking prisoners and two trench mortars.

ROUMANIA.

Enemy Aeroplanes on Bukharest.

No Material Damage.

BUKHAREST, November 16.
Eight German aeroplanes bombed the city. Four civilians were killed and twenty injured.

Attempts to Re-open the Danube Communications.

LONDON, November 16.
Reuter's Bukharest correspondent says: The enemy aided by powerful reinforcements is endeavouring to hack away through to Craiova and Orsova and re-open the Danube communications. "C. and M. Gazette."

Rumanian Success and the Russian Proposes.

LONDON, November 16.
A Russian Communique says: The Rumanians have repulsed with enormous loss attacks at Kimpolung, where the enemy is employing many heavy guns. We have again made progress southward in Borboja. The enemy attacks in the western Moldavia and at Dragoslavele have been heavily repulsed by the Rumanians. They have retired on the left bank of Ait and in the Jiu region.

Greece.

Allies Advance Funds to Venezelists.

LONDON, November 15.
Lord Robert Cecil announced that the Allies had provisionally advanced four hundred thousand sterling to Venezelist Government.

Audience with the King.

Hope of Maintaining Peace.

ATHENS, November 16.
General Roques, French Minister of War, had two hours audience with Constantine. It is stated that they discussed measures to prevent the incidents like that at Ekaterini, resignation of Venezelist officers and railway facilities for Allies and Venezelists.

Holland.

German Submarine Fires on Dutch Vessels.

LONDON, November 16.
YMUDEN. - German submarine within the sight of the Dutch coast and of flotilla of Dutch torpedo boats fired several shots at Dutch trawlers flying Dutch flag. All shots fell short.

Germany.

Another Tirade Against Britain,

AMSTERDAM, November 16.
The "Leipziger Neuste Nachrichten" says: - It is British obstinacy which necessitates the conversion of Germany into a huge munitions factory. When Lord Kitchener in 1914 said that the war would begin for England in 1916, we all smiled. We have since been compelled to admit that we underestimated the British nation. We now know it to be our real enemy, who will ruthlessly use every means to accomplish our downfall. It has not shrunk from sacrificing its personal liberty to accomplish its aim. The journal urges compulsory joint meals for the whole population.

German air Commander.

AMSTERDAM, November 16.
An official Berlin telegram says that General Von Hoeffner has been placed in supreme command of Air Services.

Egypt.

Egyptian Greeks Support Nationalists.

King Constantine's Policy Repudiated.

ALLAHABAD, November 16.
The "Pioneer's" Cairo correspondent writes: - The Greek Colony has been most active. A great mass meeting has been held in Cairo and resolutions were passed declaring the adhesion of the Egyptian Hellenes to M. Venezelos and Admiral Countourfotis and their absolute repudiation of King Constantine and the pro-German policy which he had so persistently followed

to the detriment of the Greek Nation. The Alexandria and Port Said communities endorsed these decisions and messages to the same effect have since been received from Soudan and other outlying parts. Telegrams of thanks have been received from M. Venezelos, Admiral Countourfotis, and General Danglis, who have asked the local communities to give them as much material assistance as possible. This they are doing with great energy. Very considerable sums continue to be subscribed and remitted to Salonika and the community has undertaken to provide for the families of all Egyptian Hellenes who join the national movement. So far about 500 volunteers have enrolled themselves and daily more are sending on their names. The committee entrusted with the arrangements in communication with the local military authorities with regard to the means of getting these volunteers to Salonika.

Airmen Bomb Turkish Camp

Considerable Damage Done.

LONDON, November 16.
An official message from Egypt says: A further air attack was made on Maghaba last night when four hundred pounds of explosives were dropped on the enemy's camp and store-houses. Considerable damage was done. The machines returned safely.

Spain.

Interference of Exhibition of Cartoons.

LONDON, November 16.
The German Ambassador in Madrid has induced the police to close the exhibition of Raemaekers Cartoons although Germanophobic Cartoons were recently exhibited without interference. "C. and M. Gazette."

AUSTRIA.

German Diplomat Dead.

LONDON, November 16.
Death is announced of Count Von Tschirschky German ambassador in Vienna whose diplomacy was chiefly responsible for the war.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi

War Cable to the Viceroy

DELHI, November 16.
The following telegram, dated the 14th instant, has been received from the Secretary of State by H. E. the Viceroy: -

British Front.

The British in thick mist before daylight attacked the German positions on both banks of the Ancre and penetrated on fronts nearly five miles capturing the strongly fortified village St. Pierre Vivion and inflicting severe losses. 3300 prisoners have already come in. The captured front consists of the German original front line of defences of exceptionally strong nature.

French Front.

Nothing important is reported from the French front.

Italian Front.

There was considerable artillery activity in the Italian front.

Russian Front.

Struggle continues north of Halicz in Galicia.

Rumanian Front.

The Rumanians backed by a strong Russian reinforcements hold firm though both sides have scored local successes. The enemy claim to have captured Candisti, north-west of Kimpolung. The Rumanians maintain their positions near Dragoslavele. The enemy pressure continues very strong in Vulcan Pass region. Violent fighting is taking place south-east of Orsova. The Russo-Rumanians have made slight advance in the Dobruja.

Serbian Front.

The Serbians supported by intense French artillery fire gained fresh victory over the German-Bulgarian forces on the Gerena, capturing a village 17 miles east of Monastir, forcing the enemy back to miles beyond and repulsing five counter-attacks.

Air Activity.

Great air activity has been displayed on many fronts. A Squadron of the British naval aeroplanes dropped bombs on Ostend harbour and war vessels in it. Two successful air attacks have been made on Beersheba. At Palestine three enemy aeroplanes were forced down, on the Macedonian front 16. The French aeroplanes bombed the Blast Furnaces north east of Sarrebruck.

Simla.

Abolition of Indentured Labour.

SIMLA, November 16.
Press Communique: The Government of Madras have with the approval of the Government of India deputed Mr. N. E. Marjibanks, I. C. S., Collector of Guntur and the Honble Khan Bahadur Ahmad Tamai Marakkayar non-official member of the Legislative Council, Madras, to obtain materials from a study of the conditions under which Indian labour is working in Ceylon and the Federated Malay States for consideration in connection with the abolition of Indentured Labour which is shortly to come under discussion in London. The Hon'ble Mr. C. C. Toddhunter, I. C. S. who was the official originally selected for deputation could not be spared by the Government of Madras owing to unforeseen circumstances.

Calcutta.

German Lists of Contraband.

CALCUTTA, November 16.
In view of the German practice of sinking ships of all nationalities with reference to the nature of cargo, no value

can be attached any longer to the German lists of contraband. The Government of India is, therefore, no longer publishing revision of such lists since no public purpose might be gained.

Defence of India Rules.

Regarding Mines.

CALCUTTA, November 15.
The Gazette of India Extraordinary notifies an amendment to the Defence of India (Consolidation) Rules authority rising the Government to require owner of any mine output of which can be utilised in war to place the whole or part of the output at the disposal of the Government. Compensation will be paid for loss attributable for services rendered and expenses incurred.

Post Graduate Study at Calcutta.

Committee to Review Facilities.

SIMLA, November 16.
The Government of India have appointed a committee to review the existing facilities for post graduate studies in the University of Calcutta and to make suggestions whereby the existing expenditure and available resources for such studies may be put to the best use. The Committee which will meet on the 4th December will be composed of the following gentlemen: The Hon'ble Sir Ashutosh Mookherjee, Kt. C. S. I., President; the Hon'ble Mr. W. W. Hornell, M. A., Dr. Brojendranah Sil, M. A., Ph. D., Mr. W. C. Wordsworth, M. A., Rev. Dr. G. Howell, M. A., Ph. D., Mr. C. J. Hamilton, M. A., Dr. H. Hyden, M. A., Ph. D., F. R. S., F. C. S., Dr. P. C. Roy, C. I. E., D. Sc., Mr. G. Anderson M. A.

Voluntary Hall Making of Gold & Silver Plate to India.

CALCUTTA, November 16.
The Government of India has decided not to introduce voluntary hall making of gold and silver plate in India and suggests that establishment of such system should be left to unofficial initiative. More considerable firms of goldsmiths or silversmiths are themselves in a position to protect their wares by their own marks and to establish them in popular confidence by superior quality of their materials.

Calcutta High Court Re-Opened.

CALCUTTA, November 16.
After the long vacation the High Court re-opened yesterday. Owing to the late arrival of the mail boat at Bombay this week four Judges, Mr. Justice Fletcher, Mr. Justice Tennon, Mr. Justice Greaves and Mr. Justice Walsley, who spent the long vacation at home, were unable to attend the court. They are expected here on Saturday and will take their seats on the Bench on Monday.

Bombay.

Entertainment to Mr. Polak.

BOMBAY, November 16.
At an entertainment in honour of Mr. Henry S. L. Polak given this evening by the members of the Servants of India Society Mr. Polak stated that in the South Africa the European feeling towards the Indians, generally, is now decidedly changed for the better, partly owing to the part played by the Indians in the war and partly due to the loyal and voluntary help rendered by the Indians in South Africa by forming a double company of stretcher bearer corps with perfect disregard of pecuniary consideration in spite of disabilities imposed on them in respect of pay which was actually lower than what was granted to similar corps of natives of South Africa.

The Bombay Provincial Congress.

BOMBAY, November 16.
The Bombay Provincial Congress Committee have accorded sanction to the application of the Nasik District Congress Committee as required by the constitution for holding the next session of the Provincial Congress at Nasik. It will be remembered that when a resolution to that effect was passed at the last Ahmedabad Conference Mr. Chimanlal Setalvad took exception to it as unconstitutional. A formal application having since been made by the Nasik Committee, the sanction of the Provincial Committee has been given.

Bombay Theosophical Society.

A Protest Meeting.

BOMBAY, November 16.
Numbers of the Theosophical Society Bombay at a meeting this evening passed a resolution protesting the action of the Chief Commissioner of the Central Provinces and Berar in forbidding the President of the Society to enter his territory for the purpose of presiding over the Federation of Theosophical Lodges and delivering religious lectures.

Anjuman-i Islam Schools.

Prize Distribution.

BOMBAY, November 17.
Presiding at the prize distribution of the Anjuman-i Islam Schools, His Excellency the Governor said that with the rapid advance in India's Industrial, commercial, social and political development, more and more grave and serious duties fall both on the Government and the responsible people throughout the presidency to secure for the youthful citizens the fullest possible educational advantages. His Excellency emphasised the necessity of co-operation of the leading citizens of all communities and the Government for establishing satisfactory system of primary and higher education and of turning out efficient teachers, raising the teaching profession to a high level both as to pay and position, making it one of the most honourable and important services within the State. His Excellency regretted that owing to the war much of the advance and development, which he had hoped for in this and other directions for the welfare of the people, had had to be stopped especially when the revenue had been such that substantial headway might have been made.

జాబులు

విలేఖకులకు ప్రకటన.

దెం. కో. తామువ్రాసినది ప్రకటనామముగాని పత్రికకు విషయముగాదు.

పి. సు. స్వరాజ్యసమితి ప్రకటింపలేనందులకు చింతించుచున్నాము.

I

న్యాయపతి సుబ్బారావు గారు.

అయ్యా!

గత వారమునందు, మన యాంధ్ర భీష్ములు న్యాయపతి సుబ్బారావుపంతులుగారి సేవావ్రతమును భావికాంధ్ర సంతతి యాదర్శముగా నుంచుకొనుట కొక కాశ్యప స్మరణచిహ్నము ఆంధ్రులు నెలకొల్పిన బాగుగా నుండునని తాము నూచించుచు వ్రాసిన ప్రధాన వ్యాసము బెజవాడనివాసులు, స్వరాజ్య సమితి. కార్యదర్శులు శ్రీయుత కొండపల్లి శ్రీరామచంద్రారావు పంతులు గారు స్మరణ చిహ్నము నెలకొల్పుటకు, ప్రతి యాంధ్రుడు పూనుకొని పనిచేయవలయునని వ్రాసిన యుత్తరమును చదివి యెంతయు నానందించితిని.

జేశ సేవకులు చిరస్మరణీయులు. వారి సేవావ్రతమే మనకు ప్రధానాదర్శముగా నుంచుకొని పని చేయవలయును. జనులకు రాజకీయ వ్యవహారములు, భాషయందభిరుచి దెలియనివాడు సహనీయుడగు సుబ్బారావు పంతులుగారు మన యాంధ్రభూమియందవతరించి, ముప్పది సంవత్సరములు ఎంత యోషనిచేసి లోకారాధ్యులయినారు. వారి నిరంతర సేవవలననే గదా మనమిప్పుడు స్వరాజ్యము, ఆంధ్రరాష్ట్రము కావలయునని, కోరుచున్నాము. పంతులుగారిని గౌరవించుట మాత్రమే జేశమును గౌరవించుటయేగదా! ప్రతియాంధ్రుడును, ఆంధ్ర ప్రతికాధిపతుల యుద్వయమునకు తోడ్పడి, ఆంధ్రమాతను పూజించెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఎం. వి. ఎన్. శర్మ.

II

ఒక సభ

అయ్యా!

ఈనెల 12-వ తేది మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు శ్రీ పోలవరం జమిందారుగారి ఆధిపత్యముక్రింద రమణీయముగా శృంగారంపబడిన జగన్నాథగిరి నాటకశాలలో రికార్డు ఆఫ్ రయిట్సు (హక్కులదాఖలా)ను గూర్చిన ప్రశ్నలను చర్చించి, తీర్మానించు నిమిత్తము ఒక సభ సమావేశము గానింపబడెను. సదరుసభకు, కాకి నాడనండి, మహారాజశ్రీ, దుర్గిరాల వేంకట నూర్యప్రకాశరావు పంతులుగారు, వాజపేయాజుల భావ నారాయణగారు, బి. ఏ., బి. ఎల్. ఎజ్జమిల్లి సత్యనారాయణమూర్తి బి. ఏ., బి. ఎల్. గారు, శ్రీ రాజా కాకర్లపూడి రామచంద్రరాజు బహద్దర్ గారు, కుర్తివెంటి పేర్రాజు పంతులుగారు మొదలగు ప్రముఖులు దయచేసిరి. జగన్నాథ గిరి వగయరా 26 గ్రామములనుండి సుమారు 400 మంది రహితులు గ్రామాధికార్లు, సభను అలంకరించిరి. శ్రీ కాకర్ల పూడి వేంకటసుబ్బరాజుగారి స్వాగతోపన్యాసముతో సభా కార్యము ప్రారంభింపబడెను. శ్రీ భావనారాయణగారు, నూర్యప్రకాశరావుగారు, జమిందారుగారును, రహితులకు రికార్డు ఆఫ్ రయిట్సును గూర్చిన ప్రశ్నలయొక్క సాధక బాధకములను బోధనల్ని, దృష్టాంతములతో విపులముగా నుపన్యసించిరి. తరువాత, జమిందారుగారు, గ్రామసంఘము లను గూర్చియు, పంచాయితీలను గూర్చియు యింనుక నుడి విరి. 26 గ్రామముల రహితులను, ప్రశ్నల విషయమున తమ అభిప్రాయములను తెలియపరుచుచు, సదరు అభిప్రాయములను, హెడ్డుక్వాటర్ల దిప్యూటీ కలెక్టరువారికి, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులకు శ్రీ కాకర్లపూడి వేంకటసుబ్బరాజుగారిని, తెలుప వలసినదిగా కోరిరి. రికార్డు ఆఫ్ రయిట్సునుగూర్చి, గోదా వర్తి జిల్లా సంఘము వారి అభిప్రాయమును, స్కూలు వారు కోరినట్లు వింటిమనియు, జిల్లాసంఘముయొక్క కార్య నిర్వాహకుల ఇక్కడకు దయచేసారు గనుక, తాము (రహితులు) తీర్మానించుటకు అభిప్రాయములను, తమవక్ష మున స్కూలునకు రిపోర్టువ్రాసి పంపవలసినదనియు, అందుకు తాము ఆమోదించుచున్నామనియు, నుడివిరి. ఆనంతరము ఆహ్వానసంఘపక్షమున శ్రీ రావల్ల వేంకట లక్ష్మీ నరసింహ రావుగారు, శ్రీ జమిందారుగారు వగయరాలు శ్రమకొర్చి విచ్చేసినందులకు వందనము లర్పించిరి. 7 గంటలకు సభ

ముగిసెను. నేటి మధ్యాహ్నము 3 గంటలు మొదలు 4 గంటల వరకు, గోదావరి జిల్లాసంఘ సంఘాధికార్యదర్శిగారు, రహితులకు, పరపతిసంఘములు, గ్రామసంఘములు, పంచాయితీలు, జిల్లాసభలు మున్నగువాని లాభములనుగూర్చి తెలియజేసిరి. ఈ సభకూర్పుటయందు అధ్యక్షతవహించి, వ్యయప్రయాసలకొర్చి, పాటుపడి సభ జయప్రథముగా కొనసాగించిన యండమూరు నివాసులగు శ్రీ కాకర్లపూడి వేంకటసుబ్బరాజుగారు మిగుల ప్రశంసనీయులు. దూర గ్రామములనుండి వచ్చిన సభ్యులకు, జగన్నాథగిరి గ్రామస్థులు భోజనసదుపాయము లొనగూర్చిరి. ఇట్టి సభలు పల్లెటూళ్లయందు ఉత్సాహ ప్రథముగా నడపి, ఇతర పల్లెటూరి సోదరులకు, మాగ్దవ్యకు లయనందుకు శ్రీ సుబ్బరాజుగారి నెంతయు కొనియాడవలసి యున్నది.

నూరంపూడి పేర్రాజు.

III

పోస్టాఫీసులు

పల్లెటూళ్ల యిబ్బందులు.

అయ్యా!

పోస్టాఫీసుల నిమిత్తమై ప్రతిపల్లెటూరివారును, అనేక ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. పోస్టాఫీసు లేనందున పల్లెటూళ్లకు గలగు నష్టములను జెప్ప శక్యము గానున్నది. నవ్ ఆఫీసుకు 8, 10 మైళ్లదూరములో ఏదో యొకయూరి లో నున్న పల్లెటూళ్లకు బీటు జవానులను వారమునకు 2, 3 పర్యాయములు బట్వాడజేయుటకు పోస్టు డిపార్టుమెంటు వారు ఏర్పాటు జేసియున్నారు. కాని ఆజవాను దయాధర్మము, వానికి పల్లెటూళ్లకువచ్చి ఉత్తరములు బట్వాడా చేయుటకే మనస్కరించదు. ఒక నేళ విధిలేక బయలుదేరి వచ్చినను వైన వర్షము. క్రింద కొంపిగల్ల వానిపయోగము కలిగించుచుండును. ప్రతి ఉత్తరము ఎంటరు చేయుటకు వానినద్ద నొకపుస్తకముండును. దానిలో ఎంటరు చేయవలసిన విధి ఆతనిదియై యున్నది. ఆలా ప్రతిఉత్తరము ఎంటరు చేసినచో, చిరునామాదారు ఉత్తరము పుచ్చుకొని సంతకము జేయవలసియున్నది. ఈగండరగోళముపడలేక వాడుఎంటరుచేయక ఆట్టేయుంచును. ఉంచి వాడేమిజేయునని చదురులు దలంతుచేమో! చించివైచును. ఇదియంత కష్టమైన పనిగాదు గదా! మరచితిని. ఈ సందర్భమున మరియొక యంశము జెప్పవలసియున్నది. జవాను ప్రతిబీటునకు హాజరైనట్లు గ్రామస్థుల దస్కతు బుండ్వలెను. అందుకు ప్రతిగ్రామముందును కొంతకాలము క్రిందటి వరకు 4 గురో 5 గురో దస్కతులు చేయుటకు వెద్దమనుష్యులను నియమించిరి. ఇప్పుడది గూడలేదు. వారమునకు 3 పర్యాయములకు బదులు, నెలకు 3 సార్లు వచ్చి గడచిన బీట్లకు ఎవరో యొకరిచేత దస్కతు చేయుచుకొని మొక్కు దీర్చుకొని వెళ్లుచుండును. మాగ్రామము పల్లెలలో చాల దెద్దదియై బాపట్లకు 8 మైళ్ల దూరముననున్నది. మాకు ఘమాటు 16 సంవత్సరముల క్రిందటివరకు మాగ్రామములోనే పోస్టాఫీసు గలదు. ఏకారణముచేతనో దానిని తొలగించి, బాపట్లనుండి బట్వాడా కొంత కాలము క్రిందటి వరకు చేయుచుచుండెడివారు. ఇప్పుడది గూడ తీసివేసి మాగ్రామమునకు బడదుట 8 మైళ్లదూరములో నున్న పర్నూరు పోస్టాఫీసునుండి వచ్చునట్లేర్పాటుచేసినారు. వైజెస్సి అగచాట్లన్నియు మేముసభించుచున్నవని, చదురులెరుంగుదురుగాక! శీతాకాలము, శేషసంకంఠే ఈ వర్షాకాలమున జవానునకు పరుచూరునుండి రావలెనన్న కష్టతరమే. ఆ విషయ మెప్పికొనవలసినదే. పర్నూరు, మా యూరునందున, 2 కాలులకు గలవు. పీటికలన వర్షాకాలము మొదలు, శీతాకాలారంభమువరకు నెడతెగక వడలు వచ్చుచుండును. అందువలన ప్రతివారికిని, రాకపోకల కిబ్బందియగుట సత్యము.

1914 సం॥ లో మా యూర. "నాంధ్రవాణి పుస్తక భాండారాగారము" అను నొక గ్రంథాలయమును స్థాపించినాము. తనాది "ఆంధ్ర దినపత్రిక" దెప్పించుకొనవలెనని, అత్యంత తుతుహాలాయ శ్రద్ధిస్తలమై, విఫలమనోరథుల మనుచున్నాము. ఏమి లాభము? ఒక నేళ తెప్పించుకొన్నను జవాను బట్వాడాచేయడు. నెలకు 4 పత్రికలు అందునో లేదో యను సంశయము. వాపత్రికే వరిగా అందదు. ఈ యిబ్బంది నివారణ చేసికొందమన్న తలంపుతో, శ్రీ పోస్టుల నూపరెంటెం డెంటుగారికి పోస్టాఫీసుకొరకు తానుడిగిన జామీను నిస్తుచని యు, మా గ్రామమున కొక పోస్టాఫీసు కాంక్షతో చేయించవలసినదనియు, 2 పర్యాయములు మహాజను పీటివళ్లు పెట్టుకొని యున్నాము. అందు మొదటి పీటివళ్లమీద ఆర్థికానుకూలములేదు. అనియు, ఇప్పుడు కాంక్షతో చేయుటకు వలను

పడవనియు, ఉత్తరువు దయచేయించి యున్నారు. 2 వ పీటి వళ్లకు ఏ ఉత్తరువులేదు. ఇప్పటికైనను కావలసిన జామీను నిత్తుము. పోస్టు డిపార్టుమెంటువారు కాంక్షతో ఉత్తరు విప్పించునట్లుతోచదు. ఈ విషయమున కాసనన్ ర్యాటన్ సభ్యులు విశేషించి శ్రమయని తలంచక, పల్లెటూళ్ల నుద్ధరించ గలం చులకు, వారికి వందన సహస్రము లొనర్చుచున్నాము.

ఉప్పలూరి లక్ష్మీనృసింహం.

కృష్ణదేవరాయకాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నెఱింగించు చారిత్రకభాగము వెల రు. 1-2-0 పదిప్రతులకు 1 ప్రతి యినాం. గ్రంథ వికేతలకు మంచి కమీషను ఇవ్వబడును. ఇండియా ఇంక్వంటులయందును ముద్రాధికారులచేతను ప్రాచ్యదేశీయ భాషపండితులచేతను, గొనియాడబడినది. ఎస్.పంతులు నెం. 22 రు. ఆచారప్ప వీధి, మద్రాసు.

అమృతాంజనం డిపోవారి దివ్యోపధములు

నేపాళ దేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరోజనము, మంచిది ,, ...	7-0-0
ఆదిపచ్చికానా లేక జున్ను ,, ...	8-8-0
రసభస్మము తులము 1-కి రూ	0-10-0
పచ్చకర్పూరం ,, ...	2-0-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6-0

అమృతాంజనండిపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

A New Book on a Highly Patriotic Subject !!! (IN ENGLISH.) "A NATIONAL FLAG FOR INDIA" With 30 coloured illustrations and an introduction by the Hon'ble Rao Bahadur B. N. Sarma, Member of the Imperial Legislative Council in India. Price Re. 1. Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National College, Masulipatam. 601

ఆత్మజ్ఞానా సంఘము.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి. దయ్యముల సద్భాషమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ చిన్నవైజు చక్కనికూర్పు. వెల రు. 0.8-0 మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము 591 పోస్టువాక్కు 212, మదరాసు

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిఫములు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడీ ప్రస్తకములు విక్రియించెదము - క్యాటలాగు కావలెనా. (592) బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్యు, విశాఖపట్టణము.

కీర్తిశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0 వి. పి. ఖర్వుల ప్రత్యేకము. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము 7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు. పండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొక్కలు మా వద్ద దొరకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము పంపబడును. మా విలాసము:— యం. టిబళ్ళప్ప అండుబ్రదర్లు, 588 బసవనగుడి, బెంగుళూరు సిటీ.

Approved by Text Book Committee

కథలపుస్తకములు:—(1) సరస్వతి (2) మహాచంద (3) కానల్య వెల రు. 0-4-0 దేశోగ్యయును, ధాతు పుష్టియు నొసంగు టానిక్ మాత్రలు 48 కి రు. 1-0-0. 523 "విద్యానిధి", 87 రామస్వామివీధి, మద్రాసు.

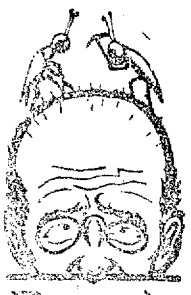
నీవుక్రొత్తమిల్లు పెట్టదలచెదవా? మేము ఏమిల్లులుకానారే ముఖ్యముగా బియ్యపుమరలకుకావలసినసామానులను బియ్యమువలె మరనుండి హక్కు ఫర్మేసు ప్రైవేట్ బ్రావరకు సరఫరా చేయుదుము. సి. గోపాలనాయుక్ కర్ అండుసన్యు, బేసిక్ ఫౌండ్రీ మద్రాసు. 557

చిన్న పురుగులు

124

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగులు, వెండ్రుకలూగులు, పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

Don't Let 'em Dig

పాతకలారా! ఈ పురుగువలె రేయింబనకు, విధి విగామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీగ్గువాములలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాధికయి పేరొందిన తెనెటిగ సహకారిగా నుండదగినబంటు.

చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్వహణద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలమున నే బట్టతల వారితో సహాధ్యాయి గావలసినవృత్తు. కావున నిట్టి పరమశత్రువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంహరింపును. చుండును బోగొట్టును. నెక్కుకులను కాలనివ్వదు. పుర్రెమందును బోగొట్టును. చిలకట్టుకు పరిచుకొను గుండ్లద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలకు తయారు చేయువారి మోసమున పడకుము.

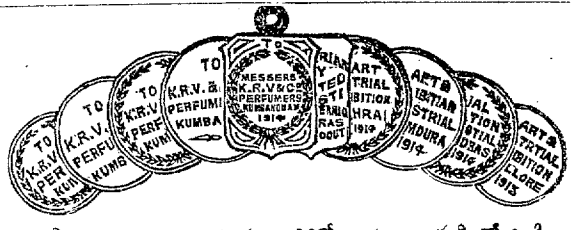
నెల యిడ్డె 1-కి రు. 1—0—0 వి. పి. రు. 0—4—0

3-కి రు. 2—10—0 వి. పి. రు. 0—7—0

ఉచితము.

ఈ ముగుణముల బుజువు పరచుటకయి, అర్థజాచీజ్ పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

వాలు ఏజెంట్లు:—
అంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు శ్రమికల్ కంపెనీ
నెం 155, జుహూనసీదువీధి, బొంబాయి.

అతిపుష్ట కాలమునకు తగిన శిరోతాప నివారణి యేది? మన చందనాది తయిలము

ఈతైలమును వారమునకు రెండు తడవలు ప్రాంత కాలములో రాచుకొని స్నానముచేసినయెడల పిత్తనీరుదిగును. కన్నుమంటలు, కపాలపుర్ణం, ఒంటితలనొప్పి, తలతిరుగుట వెంట్రుకలు రాలట, శమనమవుతున్నవి. తీక్షణమైన బుద్ధి కలుగును. (కయము డబ్బా 1-కి రూ 2—0—0)

ఇదిగాక మానవ మనస్సన వక్రపాడియు సువాసన నున్నయు, కొబ్బరితెయ్యము, సుగంధ స్నానపాడి, దేశాంగము చందనపవడము, అరగజా, కేసరిపవడము, పుసుగు, జవ్వాది, అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరకును. క్యాటలాగు కావల సినవారు వ్రాయవలెను. కే. ఆర్. వి. అండు కో. 455

సువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము, K. R. V. & Co. Perfumers. Kumbakonam

గ్యాలీన్ మోటారు సారశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని వాగుచేయు గలుగుటకును తరిపీయదు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎల్లు నడుచునో యేయేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అవి చెడి పోయినపుడు స్వల్పము గాచేయు రిపేరులను యాయంతముల నెల్ల అభ్యాసపురస్కరముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ దొరకల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారివద్దనుంచి లైసెన్సు యిప్పించిపంపబడును. అండులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

తీరిగి క్లాసులు డిసెంబరు నెల 1వ తేదీనుండి ప్రారంభ మగును. క్లాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈనెల 60 వతేదీది గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పాఠశాల విద్యార్థులు కొరకవో నికసించుటకు తావొసంగ బడును. ఈ క్రింద నుదహరించు వారికి వ్రాసికొనుడు.

(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు. Galley & Co., 149, Broadway Madras.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8 0

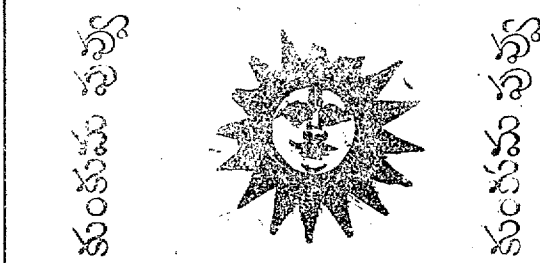

తలనొప్పుల మాన్పును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును పార్శ్వపు నొప్పుల బార దోలును. పొట్లపోగొట్టును సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుంట నుండదగినది.

ననమూలికలచే సింధూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

అమృతాంజనం డిస్కా. } 109, ఫ్రేరికోడ్డు, బొంబాయి
7, తంబుపెట్టి నీది, మద్రాసు.

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనునారు సూర్యమార్కును గి నునింపును. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్ నారాయణ అండు కంపెనీ, (53) 21. హమ్మింపేధి, బొంబాయి.

బాదామిడితులకు వరము: ఐనొడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఈ పరిశ్రమితు రక్తమువలన జనించుబాధ్యములకు కిరీటునుగంటి మంగు. కురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాంతిసోపులను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

ఈవధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము. సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి వాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాశలబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును ముఖ్యపరచును. శరీరారోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 డోసుల బుడ్డిలలో అమృతమును.

ప్రాప్తియరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనస్వాడి. నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi No. 144. No 2. BOMBAY.

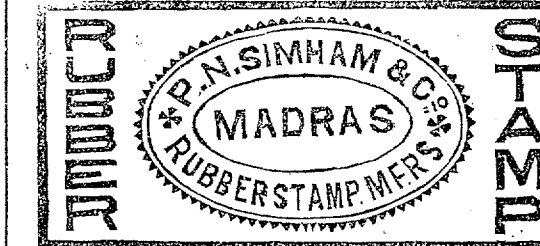
శారదాంబ

ఇది ప్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూప బడినది. వెల 0—4—0 పోస్టేజీనేజుం.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము. వెల 0—4—0 పోస్టేజీ అధికము. ఆంధ్రపత్రికా ముద్రకాలయము, మదరాసు.

రబ్బరుస్టాంపులు రు. 2
ఇత్తలికొక్క నీలులు 1
కస్తూరి తులం 30
గోరొక్కజునం 6
పచ్చకమ్మారం 2
కుంకుమపువ్వు 1.4
నాలుయిండువ 1
మగంతుకమ్మజూర రత్తి 1
సిగ్గియక్ సేవహంఅంతు కో
అదియప్పవామునీధిమద్రాసు.

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యేషధములు.

దంతిచూర్ణము పండ్లతోముట్టు	...	0.2	తామర తైలము; తామర, తీటకు	...	0.4	మోహిని తైలము వెండ్రుకలు వెరుగుటకు	...	0.12
శర్కరాయనము మాత్రలు అజిర్ణమునకు	...	1.4	కుంభుకు తైలము డబ్బి 1-కి	...	0.4	రోమహరి వెండ్రుకలు ఈడుటకు	...	0.8
దంతిచూలహరి పండ్లపోటుకు	...	0.8	సురత్తిద్రావకము సీసా 1-కి	...	1.0	ఉబ్బనమునకు పుండు సీసా 1-కి	...	1.0
చక్కరకలలు ధాతుపుష్టికి	...	1.0	కఫహరి శీతగట్టు ద్రవ్యులకు	...	1.4	కస్తూరిమాత్రలు వెద్దరి, మంచిది 50-కి	...	0.10
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి	...	0.12	కఫహరిచూర్ణము. దగ్గు, ఉబ్బనములకుడబ్బి 1-కి	0.8		సుఖభోగి మాత్రలు	...	1.0
మూలకంకు తైలము డబ్బి 1-కి	...	0.12	వాయువుపోట్లకు మందు	...	1.0	సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు	...	1.0
తేనెచుండు తేనెకాటుకు సీసా 1-కి	...	0.8	గుండరితైలము, ముఖకాంతికి	...	0.8	విరేచనములకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి	...	0.8
నేత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు	...	0.4	పగుళ్లకు తైలము శీతపగుళ్లకు	...	0.6	గ్రహణి మాత్రలు డబ్బి 1-కి	...	0.8
కలరామాత్రలు వాంతిభేదులకు	...	0.6	కళ్లజ్వాలహరి చెబిపోటుకు	...	0.6	శిరోవేదన మాత్రలు తిలనొప్పులకు	...	0.12
గట్టిక తైలము గట్టిచేదులకు డబ్బి 1-కి	...	0.3	జాలాబి మాత్రలు మలబద్ధమునకు	...	0.8	కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1-కి	...	0.8
వాముకిరూర్ణము సీసా 1-కి	...	0.6	జంతువాతహరి ఎమిడికలకు	...	0.8	శగకు ద్రావకము సీసా 1-కి	...	1.0
తేలవ నుండు సీసా 1-కి	...	0.4	కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	...	1.0	తాంబూలమాత్రలు, సువాసనగానుండును 50-కి	0.8	

పోస్టు ఖర్చులు నేజుం. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అండు బొంబాయి.